

**A GYULAHÁZAI ÓVODA
HAGYOMÁNYÁPOLÁSON ALAPULÓ
MŰVÉSZETI NEVELÉS PEDAGÓGIAI
PROGRAMJA
2024.**

**„HOZZON A GYERMEKNEK MINDENKI, AMIT TUD, JÁTÉKOT,
ZENÉT, ÖRÖMET.
HOGY MIT FOGAD EL AZT BÍZZUK RÁ.
AZ A SZELLEMI TÁPLÁLÉK VÁLIK JAVÁRA, AMIT KÍVÁN.”**

KODÁLY ZOLTÁN

Tartalomjegyzék

ALAPÍTÓ OKIRAT	5
BEVEZETŐ	9
KÜLDETÉSNYILATKOZAT	10
I. AZ ÓVODA ADATAI, BEMUTATÁSA	11
Intézményünk adatai:	11
Fenntartónk:	11
II. CÉLOK, ALAPELVEK	12
1. Az óvodai nevelés céljai.....	12
2. Óvodai nevelésünk alapelvei.....	13
3. Jövőkép.....	14
4. Óvodakép	14
5. Gyermekkép.....	16
6. Pedagóguskép.....	17
III. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI	18
3.1. Sajátos feladataink	18
3.1.1. Hagyományápolás és művészeti nevelés, hagyományteremtés	18
3.1.2. Boldogóra program-Boldog Óvoda.....	21
3.1.3. A sajátos nevelési igényű, folyamatos figyelemmel kísért és a Beilleszkedési – Tanulási – Magatartási zavarokkal küzdő gyerekek fejlesztése	22
3. 1. 4. Integrált nevelés az óvodában	23
3. 4. 1. Szervezési feladatok:	25
3. 4. 2. A nevelőtestület együttműködése:.....	26
3. 4. 3. A pedagógiai munka kiemelt területei:.....	26
3. 4. 4. A gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, a szociális segítségnyújtással kapcsolatos munka, együttműködés	27
3. 4. 5. Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel	27
3. 4. 6. Óvoda-iskola átmenet támogatása	27
3.4. 7. Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés	28
3.5. Tehetséggondozó és hátránykompenzáló fejlesztő tevékenységek.....	28
3. 6. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések.....	29
3. 7. Felzárkóztatás, mérés.....	30
3.2. Az óvodai nevelés általános feladatai.....	30
3.2.1. Az egészséges életmód alakításának feladatai, egészségfejlesztési program	30

3.2.1	Érzelmi, erkölcsi, közösségi, valamint esztétikai nevelés	40
3.2. 2.	Az értelmi nevelés, fejlesztés, anyanyelvi nevelés	42
IV. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI		
46		
4.1.	Játék és tanulási tevékenység	46
4.1.2.	Játék.....	46
4.2.1.	A tevékenységekben megvalósuló tanulás	48
4.2.3.	Önazonosság megőrzése	53
4. 2. 4.	A külső világ tevékeny megismerése matematikai tartalmú tapasztalatszerzéssel.....	55
4. 2. 5.	Mozgás	57
4. 2. 6.	Verselés, mesélés, bábozás	60
4. 2. 7.	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.....	62
4. 2. 8.	Rajzolás, mintázás, kézi munka	65
4.3.	Társas és közösségi tevékenység.....	67
4.4.	Munka jellegű tevékenységek.....	68
V. AZ ÓVODÁBA, ISKOLÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI		
70		
5.1.	Az óvodába lépés feltételei.....	70
5.2.	A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	70
VI. Az óvodai élet megszervezésének elvei		
75		
6.1.	Az óvoda tárgyi feltételei.....	75
6.1.1	Az óvodai program céljaihoz rendelt eszközrendszer	76
6.2.	Személyi feltételek	77
6. 2.1	Intézményen belüli hatáskör megosztás	77
6.2.2	Az intézményen belüli ellenőrzés.....	78
6.3.	Gazdálkodás, finanszírozás	79
6.4.	Az óvodai élet megszervezése.....	80
6.4. 1.	A gyerekcsoportok szervezésének elvei	80
6.4. 2.	A gyerek napi- és heti rendje.....	80
6.4. 3.	Gondozás	81
6.4. 4.	A dokumentumok rendje.....	82
6.4. 5.	Az óvoda ünnepei, rendezvényei	83
6.4. 6.	Az óvoda kapcsolatai.....	85
6.4. 6. 1.	Az óvoda és a család kapcsolata	87
6.4. 6. 2.	Az óvoda és az iskola kapcsolata	88
6.4.6.3.	Az óvodai dolgozók egymással való kapcsolata	89

-	
6.4. 6. 4. Kapcsolat a fenntartóval.....	90
6.4. 6. 5. Kapcsolat az egészségügyi szervekkel.....	90
6.4. 6. 6. Kapcsolatunk a pedagógiai szakmai szolgáltatás intézményeivel.....	90
6.4. 6. 7. Kapcsolat a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Pedagógiai Szakszolgálattal.....	91
6.4. 6. 8. Kapcsolatunk a közművelődési intézményekkel.....	91
6.4. 6. 9. Kapcsolat a Gyermekjóléti Szakszolgálattal és a kapcsolódó intézményekkel.....	92
6.4. 6. 10. Kapcsolatunk az egyházakkal.....	92
VII. Gyermekvédelem az óvodában.....	93
8.1. A gyermek érdekei és jogai.....	93
8.2 Szülők jogai és kötelességei.....	93
8.3. Gyermekvédelmi feladatok.....	94
VIII. Önértékelés, tanfelügyelet, minősítés.....	96
9.1. Dokumentumelemzés:.....	96
9.2. Megfigyelés, foglalkozáslátogatás:.....	97
9.3. Interjúk:.....	97
9.4. Kérdőívek:.....	97
Felhasznált irodalom:.....	99
Záró rendelkezések.....	100

ALAPÍTÓ OKIRAT

Módosításokkal egységes szerkezetbe foglalva

Az államháztartásról szóló 2011.évi CXCV. törvény 8/A.§a és a nemzeti köznevelésről szóló 2011.évi CXCV. törvény 21. § (2) és (3) bekezdése alapján a Gyulaházi Életfa Óvoda alapító okiratát a következők szerint adom ki:

1. A költségvetési szerv megnevezése, székhelye, telephelye

1.1. A költségvetési szerv

1.1.1. megnevezése: Gyulaházai Életfa Óvoda

1.2. A költségvetési szerv

1.2.1. székhelye: 4545 Gyulaháza, Petőfi Sándor utca 43.

2. A költségvetési szerv alapításával és megszűnésével összefüggő rendelkezések

2.1. A költségvetési szerv alapításának dátuma 2001.09.01.

2.2. A költségvetési szerv alapítására, átalakítására, megszüntetésére jogosult szerv

2.2.1. megnevezése: Gyulaháza Község Önkormányzata

2.2.2. székhelye: 4545 Gyulaháza, Petőfi Sándor utca 45.

2.3 A költségvetési szerv jogelőd költségvetési szervének

	megnevezése	székhelye
1	Nyírtass Község Önkormányzata Általános Művelődési Központ	4522 Nyírtass, Árpád út 40-42

3. A költségvetési szerv irányítása, felügyelete

3.1. A költségvetési szerv irányító szervének

3.1.1. megnevezése: Gyulaháza Község Önkormányzatának Képviselő-testület

3.1.2. székhelye:4545 Gyulaháza, Petőfi Sándor utca 45.

3.2. A költségvetési szerv fenntartójának

3.2.1. megnevezése: Gyulaháza Község Önkormányzata

3.2.2. székhelye:4545 Gyulaháza, Petőfi Sándor utca 45.

4. A költségvetési szerv tevékenysége

4.1. A költségvetési szerv közfeladata: A nemzeti köznevelésről szóló 2011.évi CXCV. törvény 8.§- a alapján a gyermek három éves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelőintézmény.

4.2. A költségvetési szerv főtevékenységének államháztartási szakágazati besorolása:

	szakágazat száma	szakágazat megnevezése
1	851020	Óvodai nevelés

4.3 A költségvetési szerv alaptevékenysége: Az óvodás korú gyermekek nevelése, ellátása, foglalkoztatása, iskolai előkészítése. Sajátos nevelési igényű különleges bánásmódot igénylő gyermekek közül annak a gyermeknek a nevelését, ellátását, foglalkoztatását, iskolai előkészítését biztosítja, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján értelmi fogyatékos.

4.4. A költségvetési szerv alaptevékenységének kormányzati funkció szerinti megjelölése.

	kormányzati funkciószám	kormányzati funkció megnevezése
1	091110	Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai
2	091120	Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai
3	091140	Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai
4	096015	Gyermekétkeztetés köznevelési intézményben

4.5. A költségvetési szerv illetékessége, működési területe: Gyulaháza község közigazgatási területe, de nem községi gyermekek felvételét is biztosíthatja.

5. A költségvetési szerv szervezete és működése

5.1. A költségvetési szerv vezetőjének megbízási rendje: Az intézmény vezetője az igazgató, akit Gyulaháza Község Önkormányzatának Képviselő-testülete bíz meg legfeljebb 5 év időtartamra. A vezetői megbízáásra a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023.évi LII. törvény 37. §-a, a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról szóló 401/2023.(VIII.30.) Korm. rendelet 26. §-a alapján pályázatot kell kiírni. Az egyéb munkáltatói jogokat a polgármester gyakorolja.

5.2. A költségvetési szervnél alkalmazásában álló személyek jogviszonya.

	foglalkoztatási jogviszony	jogviszonyt szabályozó jogszabály
1	köznevelési foglalkoztatott jogviszony	2023. évi LII. törvény
2	közalkalmazotti jogviszony	1992. évi XXXIII. törvény
3	munkaviszony	2012. évi I. törvény

6. A köznevelési intézményre vonatkozó rendelkezések

6.1. A köznevelés intézménye

6.1.1. típusa: óvoda

6.1.2. alapszabály szerinti megnevezése: óvodai nevelés, ellátás.

6.1.3. gazdálkodásával összefüggő jogosítványok: pénzügyi és gazdasági feladatait a Gyulaháza Közös Önkormányzati Hivatal látja el.

6.2. A feladat ellátási helyenként felvehető maximális gyermek,- tanulólétszám:

	feladat ellátási hely megnevezése	alapszabály szerinti megnevezése	munkarend megjelölése	maximális gyermek-, tanulólétszám
1	4545 Gyulaháza, Petőfi Sándor utca 43.	óvodai nevelés, ellátás	-	50 fő

**A GYULAHÁZAI ÓVODA
HAGYOMÁNYÁPOLÁSON ALAPULÓ
MŰVÉSZETI NEVELÉS PEDAGÓGIAI
PROGRAMJA
2024.**

**„HOZZON A GYERMEKNEK MINDENKI, AMIT TUD, JÁTÉKOT,
ZENÉT, ÖRÖMET.
HOGY MIT FOGAD EL AZT BÍZZUK RÁ.
AZ A SZELLEMI TÁPLÁLÉK VÁLIK JAVÁRA, AMIT KÍVÁN.”**

KODÁLY ZOLTÁN

Tartalomjegyzék

ALAPÍTÓ OKIRAT	5
BEVEZETŐ	9
KÜLDETÉSNYILATKOZAT	10
I. AZ ÓVODA ADATAI, BEMUTATÁSA	11
Intézményünk adatai:	11
Fenntartónk:	11
II. CÉLOK, ALAPELVEK	12
1. Az óvodai nevelés céljai.....	12
2. Óvodai nevelésünk alapelvei.....	13
3. Jövőkép.....	14
4. Óvodakép	14
5. Gyermekkép.....	16
6. Pedagóguskép.....	17
III. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI	18
3.1. Sajátos feladataink	18
3.1.1. Hagyományápolás és művészeti nevelés, hagyományteremtés	18
3.1.2. Boldogóra program-Boldog Óvoda.....	21
3.1.3.A sajátos nevelési igényű, folyamatos figyelemmel kísért és a Beilleszkedési – Tanulási – Magatartási zavarokkal küzdő gyerekek fejlesztése	22
3. 1. 4. Integrált nevelés az óvodában	23
3. 4. 1. Szervezési feladatok:	25
3. 4. 2. A nevelőtestület együttműködése:.....	26
3. 4. 3. A pedagógiai munka kiemelt területei:.....	26
3. 4. 4. A gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, a szociális segítségnyújtással kapcsolatos munka, együttműködés	27
3. 4. 5. Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel	27
3. 4. 6. Óvoda-iskola átmenet támogatása	27
3.4. 7. Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés	28
3.5. Tehetséggondozó és hátránykompenzáló fejlesztő tevékenységek	28
3. 6. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések.....	29
3. 7. Felzárkóztatás, mérés.....	30
3.2. Az óvodai nevelés általános feladatai.....	30
3.2.1. Az egészséges életmód alakításának feladatai, egészségfejlesztési program	30

3.2.1 Érzelmi, erkölcsi, közösségi, valamint esztétikai nevelés	40
3.2. 2. Az értelmi nevelés, fejlesztés, anyanyelvi nevelés	42
IV. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI	46
4.1. Játék és tanulási tevékenység	46
4.1.2. Játék.....	46
4.2.1. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	48
4.2.3. Önazonosság megőrzése	53
4. 2. 4. A külső világ tevékeny megismerése matematikai tartalmú tapasztalatszerzéssel.....	55
4. 2. 5. Mozgás	57
4. 2. 6. Verselés, mesélés, bábozás	60
4. 2. 7. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.....	62
4. 2. 8. Rajzolás, mintázás, kézi munka	65
4.3. Társas és közösségi tevékenység	67
4.4. Munka jellegű tevékenységek.....	68
V. AZ ÓVODÁBA, ISKOLÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI	70
5.1. Az óvodába lépés feltételei	70
5.2. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	70
VI. Az óvodai élet megszervezésének elvei	75
6.1. Az óvoda tárgyi feltételei.....	75
6.1.1 Az óvodai program céljaihoz rendelt eszközrendszer	76
6.2. Személyi feltételek	77
6. 2.1 Intézményen belüli hatáskör megosztás	77
6.2.2 Az intézményen belüli ellenőrzés.....	78
6.3. Gazdálkodás, finanszírozás	79
6.4. Az óvodai élet megszervezése.....	80
6.4. 1. A gyerekcsoportok szervezésének elvei	80
6.4. 2. A gyerek napi- és heti rendje	80
6.4. 3. Gondozás	81
6.4. 4. A dokumentumok rendje	82
6.4. 5. Az óvoda ünnepei, rendezvényei	83
6.4. 6. Az óvoda kapcsolatai.....	85
6.4. 6. 1. Az óvoda és a család kapcsolata	87
6.4. 6. 2. Az óvoda és az iskola kapcsolata	88
6.4.6.3. Az óvodai dolgozók egymással való kapcsolata	89

6.4. 6. 4. Kapcsolat a fenntartóval.....	90
6.4. 6. 5. Kapcsolat az egészségügyi szervekkel.....	90
6.4. 6. 6. Kapcsolatunk a pedagógiai szakmai szolgáltatás intézményeivel.....	90
6.4. 6. 7. Kapcsolat a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Pedagógiai Szakszolgálattal.....	91
6.4. 6. 8. Kapcsolatunk a közművelődési intézményekkel.....	91
6.4. 6. 9. Kapcsolat a Gyermekjóléti Szakszolgálattal és a kapcsolódó intézményekkel.....	92
6.4. 6. 10. Kapcsolatunk az egyházakkal	92
VII. Gyermekvédelem az óvodában.....	93
8.1. A gyermek érdekei és jogai.....	93
8.2 Szülők jogai és kötelességei.....	93
8.3. Gyermekvédelmi feladatok.....	94
VIII. Önértékelés, tanfelügyelet, minősítés	96
9.1. Dokumentumelemzés:	96
9.2. Megfigyelés, foglalkozáslátogatás:	97
9.3. Interjúk:	97
9.4. Kérdőívek:.....	97
Felhasznált irodalom:.....	99
Záró rendelkezések.....	100

ALAPÍTÓ OKIRAT

Módosításokkal egységes szerkezetbe foglalva

Az államháztartásról szóló 2011.évi CXCV. törvény 8/A.§a és a nemzeti köznevelésről szóló 2011.évi CXC. törvény 21. § (2) és (3) bekezdése alapján a Gyulaházi Életfa Óvoda alapító okiratát a következők szerint adom ki:

1. A költségvetési szerv megnevezése, székhelye, telephelye

1.1. A költségvetési szerv

1.1.1. megnevezése: Gyulaházai Életfa Óvoda

1.2. A költségvetési szerv

1.2.1. székhelye: 4545 Gyulaháza, Petőfi Sándor utca 43.

2. A költségvetési szerv alapításával és megszűnésével összefüggő rendelkezések

2.1. A költségvetési szerv alapításának dátuma 2001.09.01.

2.2. A költségvetési szerv alapítására, átalakítására, megszüntetésére jogosult szerv

2.2.1. megnevezése: Gyulaháza Község Önkormányzata

2.2.2. székhelye: 4545 Gyulaháza, Petőfi Sándor utca 45.

2.3 A költségvetési szerv jogelőd költségvetési szervének

	megnevezése	székhelye
1	Nyírtass Község Önkormányzata Általános Művelődési Központ	4522 Nyírtass, Árpád út 40-42

3. A költségvetési szerv irányítása, felügyelete

3.1. A költségvetési szerv irányító szervének

3.1.1. megnevezése: Gyulaháza Község Önkormányzatának Képviselő-testület

3.1.2. székhelye:4545 Gyulaháza, Petőfi Sándor utca 45.

3.2. A költségvetési szerv fenntartójának

3.2.1. megnevezése: Gyulaháza Község Önkormányzata

3.2.2. székhelye:4545 Gyulaháza, Petőfi Sándor utca 45.

4. A költségvetési szerv tevékenysége

4.1. A költségvetési szerv közfeladata: A nemzeti köznevelésről szóló 2011.évi CXCV. törvény 8.§- a alapján a gyermek három éves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelőintézmény.

4.2. A költségvetési szerv főtevékenységének államháztartási szakágazati besorolása:

	szakágazat száma	szakágazat megnevezése
1	851020	Óvodai nevelés

4.3 A költségvetési szerv alaptevékenysége: Az óvodás korú gyermekek nevelése, ellátása, foglalkoztatása, iskolai előkészítése. Sajátos nevelési igényű különleges bánásmódot igénylő gyermekek közül annak a gyermeknek a nevelését, ellátását, foglalkoztatását, iskolai előkészítését biztosítja, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján értelmi fogyatékos.

4.4. A költségvetési szerv alaptevékenységének kormányzati funkció szerinti megjelölése.

	kormányzati funkciószám	kormányzati funkció megnevezése
1	091110	Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai
2	091120	Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai
3	091140	Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai
4	096015	Gyermekétkeztetés köznevelési intézményben

4.5. A költségvetési szerv illetékessége, működési területe: Gyulaháza község közigazgatási területe, de nem községi gyermekek felvételét is biztosíthatja.

5. A költségvetési szerv szervezete és működése

5.1. A költségvetési szerv vezetőjének megbízási rendje: Az intézmény vezetője az igazgató, akit Gyulaháza Község Önkormányzatának Képviselő-testülete bíz meg legfeljebb 5 év időtartamra. A vezetői megbízásra a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023.évi LII. törvény 37. §-a, a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról szóló 401/2023.(VIII.30.) Korm. rendelet 26. §-a alapján pályázatot kell kiírni. Az egyéb munkáltatói jogokat a polgármester gyakorolja.

5.2. A költségvetési szervnél alkalmazásában álló személyek jogviszonya.

	foglalkoztatási jogviszony	jogviszonyt szabályozó jogszabály
1	köznevelési foglalkoztatott jogviszony	2023. évi LII. törvény
2	közalkalmazotti jogviszony	1992. évi XXXIII. törvény
3	munkaviszony	2012. évi I. törvény

6. A köznevelési intézményre vonatkozó rendelkezések

6.1. A köznevelés intézménye

6.1.1. típusa: óvoda

6.1.2. alapfeladatainak jogszabály szerinti megnevezése: óvodai nevelés, ellátás.

6.1.3. gazdálkodásával összefüggő jogosítványok: pénzügyi és gazdasági feladatait a Gyulaháza Közös Önkormányzati Hivatal látja el.

6.2. A feladat ellátási helyenként felvehető maximális gyermek,- tanulólétszám:

	feladat ellátási hely megnevezése	alapfeladat megnevezése	munkarend megjelölése	maximális gyermek-, tanulólétszám
1	4545 Gyulaháza, Petőfi Sándor utca 43.	óvodai nevelés, ellátás	-	50 fő

**A GYULAHÁZAI ÓVODA
HAGYOMÁNYÁPOLÁSON ALAPULÓ
MŰVÉSZETI NEVELÉS PEDAGÓGIAI
PROGRAMJA
2024.**

**„HOZZON A GYERMEKNEK MINDENKI, AMIT TUD, JÁTÉKOT,
ZENÉT, ÖRÖMET.
HOGY MIT FOGAD EL AZT BÍZZUK RÁ.
AZ A SZELLEMI TÁPLÁLÉK VÁLIK JAVÁRA, AMIT KÍVÁN.”**

KODÁLY ZOLTÁN

**A GYULAHÁZAI ÓVODA
HAGYOMÁNYÁPOLÁSON ALAPULÓ
MŰVÉSZETI NEVELÉS PEDAGÓGIAI
PROGRAMJA
2024.**

**„HOZZON A GYERMEKNEK MINDENKI, AMIT TUD, JÁTÉKOT,
ZENÉT, ÖRÖMET.
HOGY MIT FOGAD EL AZT BÍZZUK RÁ.
AZ A SZELLEMI TÁPLÁLÉK VÁLIK JAVÁRA, AMIT KÍVÁN.”**

KODÁLY ZOLTÁN

**A GYULAHÁZAI ÓVODA
HAGYOMÁNYÁPOLÁSON ALAPULÓ
MŰVÉSZETI NEVELÉS PEDAGÓGIAI
PROGRAMJA
2024.**

**„HOZZON A GYERMEKNEK MINDENKI, AMIT TUD, JÁTÉKOT,
ZENÉT, ÖRÖMET.
HOGY MIT FOGAD EL AZT BÍZZUK RÁ.
AZ A SZELLEMI TÁPLÁLÉK VÁLIK JAVÁRA, AMIT KÍVÁN.”**

KODÁLY ZOLTÁN

**A GYULAHÁZAI ÓVODA
HAGYOMÁNYÁPOLÁSON ALAPULÓ
MŰVÉSZETI NEVELÉS PEDAGÓGIAI
PROGRAMJA
2024.**

**„HOZZON A GYERMEKNEK MINDENKI, AMIT TUD, JÁTÉKOT,
ZENÉT, ÖRÖMET.
HOGY MIT FOGAD EL AZT BÍZZUK RÁ.
AZ A SZELLEMI TÁPLÁLÉK VÁLIK JAVÁRA, AMIT KÍVÁN.”**

KODÁLY ZOLTÁN

Tartalomjegyzék

ALAPÍTÓ OKIRAT	5
BEVEZETŐ	9
KÜLDETÉSNYILATKOZAT	10
I. AZ ÓVODA ADATAI, BEMUTATÁSA	11
Intézményünk adatai:	11
Fenntartónk:	11
II. CÉLOK, ALAPELVEK	12
1. Az óvodai nevelés céljai.....	12
2. Óvodai nevelésünk alapelvei.....	13
3. Jövőkép.....	14
4. Óvodakép	14
5. Gyermekkép.....	16
6. Pedagóguskép.....	17
III. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI	18
3.1. Sajátos feladataink	18
3.1.1. Hagományápolás és művészeti nevelés, hagyományteremtés	18
3.1.2. Boldogóra program-Boldog Óvoda.....	21
3.1.3.A sajátos nevelési igényű, folyamatos figyelemmel kísért és a Beilleszkedési – Tanulási – Magatartási zavarokkal küzdő gyerekek fejlesztése	22
3. 1. 4. Integrált nevelés az óvodában	23
3. 4. 1. Szervezési feladatok:	25
3. 4. 2. A nevelőtestület együttműködése:.....	26
3. 4. 3. A pedagógiai munka kiemelt területei:.....	26
3. 4. 4. A gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, a szociális segítségnyújtással kapcsolatos munka, együttműködés	27
3. 4. 5. Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel	27
3. 4. 6. Óvoda-iskola átmenet támogatása	27
3.4. 7. Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés	28
3.5. Tehetséggondozó és hátránykompenzáló fejlesztő tevékenységek.....	28
3. 6. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések.....	29
3. 7. Felzárkóztatás, mérés.....	30
3.2. Az óvodai nevelés általános feladatai.....	30
3.2.1. Az egészséges életmód alakításának feladatai, egészségfejlesztési program	30

3.2.1 Érzelmi, erkölcsi, közösségi, valamint esztétikai nevelés	40
3.2. 2. Az értelmi nevelés, fejlesztés, anyanyelvi nevelés	42
IV. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI	46
4.1. Játék és tanulási tevékenység	46
4.1.2. Játék.....	46
4.2.1. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	48
4.2.3. Önazonosság megőrzése	53
4. 2. 4. A külső világ tevékeny megismerése matematikai tartalmú tapasztalatszerzéssel.....	55
4. 2. 5. Mozgás.....	57
4. 2. 6. Verselés, mesélés, bábozás	60
4. 2. 7. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.....	62
4. 2. 8. Rajzolás, mintázás, kézi munka	65
4.3. Társas és közösségi tevékenység	67
4.4. Munka jellegű tevékenységek.....	68
V. AZ ÓVODÁBA, ISKOLÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI	70
5.1. Az óvodába lépés feltételei	70
5.2. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	70
VI. Az óvodai élet megszervezésének elvei	75
6.1. Az óvoda tárgyi feltételei.....	75
6.1.1 Az óvodai program céljaihoz rendelt eszközrendszer	76
6.2. Személyi feltételek	77
6. 2.1 Intézményen belüli hatáskör megosztás	77
6.2.2 Az intézményen belüli ellenőrzés.....	78
6.3. Gazdálkodás, finanszírozás	79
6.4. Az óvodai élet megszervezése.....	80
6.4. 1. A gyerekcsoportok szervezésének elvei	80
6.4. 2. A gyerek napi- és heti rendje	80
6.4. 3. Gondozás	81
6.4. 4. A dokumentumok rendje.....	82
6.4. 5. Az óvoda ünnepei, rendezvényei	83
6.4. 6. Az óvoda kapcsolatai.....	85
6.4. 6. 1. Az óvoda és a család kapcsolata	87
6.4. 6. 2. Az óvoda és az iskola kapcsolata.....	88
6.4.6.3. Az óvodai dolgozók egymással való kapcsolata	89

6.4. 6. 4. Kapcsolat a fenntartóval.....	90
6.4. 6. 5. Kapcsolat az egészségügyi szervekkel.....	90
6.4. 6. 6. Kapcsolatunk a pedagógiai szakmai szolgáltatás intézményeivel.....	90
6.4. 6. 7. Kapcsolat a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Pedagógiai Szakszolgálattal.....	91
6.4. 6. 8. Kapcsolatunk a közművelődési intézményekkel.....	91
6.4. 6. 9. Kapcsolat a Gyermekjóléti Szakszolgálattal és a kapcsolódó intézményekkel.....	92
6.4. 6. 10. Kapcsolatunk az egyházakkal.....	92
VII. Gyermekvédelem az óvodában.....	93
8.1. A gyermek érdekei és jogai.....	93
8.2 Szülők jogai és kötelességei.....	93
8.3. Gyermekvédelmi feladatok.....	94
VIII. Önértékelés, tanfelügyelet, minősítés.....	96
9.1. Dokumentumelemzés:.....	96
9.2.Megfigyelés, foglalkozáslátogatás:.....	97
9.3. Interjúk:.....	97
9.4. Kérdőívek:.....	97
Felhasznált irodalom:.....	99
Záró rendelkezések.....	100

ALAPÍTÓ OKIRAT

Módosításokkal egységes szerkezetbe foglalva

Az államháztartásról szóló 2011.évi CXCV. törvény 8/A.§a és a nemzeti köznevelésről szóló 2011.évi CXC. törvény 21. § (2) és (3) bekezdése alapján a Gyulaházi Életfa Óvoda alapító okiratát a következők szerint adom ki:

1. A költségvetési szerv megnevezése, székhelye, telephelye

1.1. A költségvetési szerv

1.1.1. megnevezése: Gyulaházai Életfa Óvoda

1.2. A költségvetési szerv

1.2.1. székhelye: 4545 Gyulaháza, Petőfi Sándor utca 43.

2. A költségvetési szerv alapításával és megszűnésével összefüggő rendelkezések

2.1. A költségvetési szerv alapításának dátuma 2001.09.01.

2.2. A költségvetési szerv alapítására, átalakítására, megszüntetésére jogosult szerv

2.2.1. megnevezése: Gyulaháza Község Önkormányzata

2.2.2. székhelye: 4545 Gyulaháza, Petőfi Sándor utca 45.

2.3 A költségvetési szerv jogelőd költségvetési szervének

	megnevezése	székhelye
1	Nyírtass Község Önkormányzata Általános Művelődési Központ	4522 Nyírtass, Árpád út 40-42

3. A költségvetési szerv irányítása, felügyelete

3.1. A költségvetési szerv irányító szervének

3.1.1. megnevezése: Gyulaháza Község Önkormányzatának Képviselő-testület

3.1.2. székhelye:4545 Gyulaháza, Petőfi Sándor utca 45.

3.2. A költségvetési szerv fenntartójának

3.2.1. megnevezése: Gyulaháza Község Önkormányzata

3.2.2. székhelye:4545 Gyulaháza, Petőfi Sándor utca 45.

4. A költségvetési szerv tevékenysége

4.1. A költségvetési szerv közfeladata: A nemzeti köznevelésről szóló 2011.évi CXC. törvény 8.§- a alapján a gyermek három éves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelőintézmény.

4.2. A költségvetési szerv főtevékenységének államháztartási szakágazati besorolása:

	szakágazat száma	szakágazat megnevezése
1	851020	Óvodai nevelés

4.3 A költségvetési szerv alaptevékenysége: Az óvodás korú gyermekek nevelése, ellátása, foglalkoztatása, iskolai előkészítése. Sajátos nevelési igényű különleges bánásmódot igénylő gyermekek közül annak a gyermeknek a nevelését, ellátását, foglalkoztatását, iskolai előkészítését biztosítja, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján értelmi fogyatékos.

4.4. A költségvetési szerv alaptevékenységének kormányzati funkció szerinti megjelölése.

	kormányzati funkciósám	kormányzati funkció megnevezése
1	091110	Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai
2	091120	Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai
3	091140	Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai
4	096015	Gyermekétkeztetés köznevelési intézményben

4.5. A költségvetési szerv illetékessége, működési területe: Gyulaháza község közigazgatási területe, de nem községi gyermekek felvételét is biztosíthatja.

5. A költségvetési szerv szervezete és működése

5.1. A költségvetési szerv vezetőjének megbízási rendje: Az intézmény vezetője az igazgató, akit Gyulaháza Község Önkormányzatának Képviselő-testülete bíz meg legfeljebb 5 év időtartamra. A vezetői megbízáásra a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény 37. §-a, a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról szóló 401/2023.(VIII.30.) Korm. rendelet 26. §-a alapján pályázatot kell kiírni. Az egyéb munkáltatói jogokat a polgármester gyakorolja.

5.2. A költségvetési szervnél alkalmazásában álló személyek jogviszonya.

	foglalkoztatási jogviszony	jogviszonyt szabályozó jogszabály
1	köznevelési foglalkoztatott jogviszony	2023. évi LII. törvény
2	közalkalmazotti jogviszony	1992. évi XXXIII. törvény
3	munkaviszony	2012. évi I. törvény

6. A köznevelési intézményre vonatkozó rendelkezések

6.1. A köznevelés intézménye

6.1.1. típusa: óvoda

6.1.2. alapszabályainak jogszabály szerinti megnevezése: óvodai nevelés, ellátás.

6.1.3. gazdálkodásával összefüggő jogosítványok: pénzügyi és gazdasági feladatait a Gyulaházai Közös Önkormányzati Hivatal látja el.

6.2. A feladat ellátási helyenként felvehető maximális gyermek,- tanulólétszám:

	feladat ellátási hely megnevezése	alapszabály megnevezése	munkarend megjelölése	maximális gyermek-, tanulólétszám
1	4545 Gyulaháza, Petőfi Sándor utca 43.	óvodai nevelés, ellátás	-	50 fő

6.3. A feladatellátást szolgáló ingatlanvagyon:

	ingatlan címe	ingatlan helyrajzi száma	vagyon feletti rendelkezés joga vagy a vagyon használati joga	az ingatlan funkciója, célja
1	4545 Gyulaháza, Petőfi Sándor utca 43.	326/1.	ingatlan és ingó vagyon használata	óvodai nevelés, ellátás, foglalkoztatás, iskolai előkészítés

ZÁRADÉK

Az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról szóló 368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet 5. § (4) bekezdése alapján a Magyar Államkincstár nevében igazolom, hogy jelen alapító okirat módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt szövege megfelel az alapító okiratnak a Gyulaházi Életfa Óvoda 2024. június 26 napján kelt, 2024. január 01. napjától alkalmazandó GYH/28/2024. okiratszámú módosító okirattal végrehajtott módosítása szerinti tartalmának.

Kelt:

P.H.

Magyar Államkincstár

BEVEZETŐ

A Nemzeti Köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 5. §-ának (2), illetve 26. §-ának (1)-(4) bekezdése rendelkezik a nevelési intézmények pedagógiai programjáról. **A 2023. LII. tv. a pedagógusok új életpályájáról és a tv. végrehajtási rendelete :401/2023.(VIII.30.)** *Közm. rend.* **mely a Magyar Közlönyben található, Pedagógiai program módosítását tette szükségessé.** Ennek értelmében az óvodáknak az „Óvodai nevelés országos alapprogramja” szellemével megegyező helyi pedagógiai programot kell készítenie. és a törvényi változásoknak megfelelően módosítani. A 363/2012.(XII.17.) Kormányrendelet rendelkezik az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról.

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja (a továbbiakban: Alapprogram) a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira, értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire, a nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve, Magyarország Alaptörvényének értékeit és Magyarország által aláírt nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeket figyelembe véve – meghatározza a magyarországi óvodákban folyó pedagógiai munka alapelveit.

Az alapprogram szerint az óvodai nevelésben megjelenhetnek a különböző – köztük az innovatív – pedagógiai törekvések, mivel az alapprogram biztosítja az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek, értékrendjének és módszertani szabadságának érvényesülését, megkötetéseket csak a gyermek érdekének védelmében tartalmaz.

A helyi program elkészítésekor figyelembe vettük az országos alapprogram mellett a Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelvét, a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét, valamint az intézmény szakmai önállóságát, az általános szakmai igényeket, amelyeket az óvodai neveléssel szemben a társadalom a gyermek harmonikus fejlődése érdekében megfogalmaz.

KÜLDETÉSNYILATKOZAT

Az Gyulaházai Életfa Óvoda dolgozóiként elkötelezettek vagyunk a hagyományápolás és a művészei nevelés iránt. Küldetésünknek tekintjük, hogy a szeretet és az élmény nyújtás erejével erős érzelmi kötődések alakuljanak ki gyermek-gyermek, gyermek-óvónő között.

Vállaljuk programunk értékeinek közvetítését a szűkebb és tágabb környezetünk felé. Szakmai felkészültségünkkel vállaljuk, hogy a fejlesztés tartalmát, csak tiszta forrásból” merítjük és tudatosan alkalmazzuk a differenciált, egyéni képességeket figyelembe vevő, bátorító nevelést.

I. AZ ÓVODA ADATAI, BEMUTATÁSA

Intézményünk adatai:

Az intézmény neve: Gyulaházai Életfa Óvoda

Az intézmény címe: 4545 Gyulaháza, Petőfi Sándor utca 43.

Telefonszámunk: 06-45/715-605

E-mail címünk: eletfaovoda@freemail.hu

Fenntartónk:

A fenntartó neve: Gyulaháza Község Önkormányzata *A fenntartó címe:* 4545 Gyulaháza, Petőfi Sándor utca 45.

Telefonszáma: 06-45/715-006, *fax:* 06-45/715-059

E-mail címe: gyulahazahiv@gmail.com

Óvodánk 1964-ben nyitotta meg kapuit Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, Gyulaháza község központjában.

Kezdetben két csoporttal működött, majd 1985-ben az egyre növekvő születési arányszám következtében, újabb csoportszobával és konyhával bővült. Hamarosan ez is szűknek bizonyult, hiszen folyamatosan 35-37fős magas csoportlétszámokkal dolgoztunk és sok jelentkezőt nem tudtunk felvenni.

2000-ben a konyha új épületbe költözött, így adott volt a hely egy újabb, 4. csoportszoba kialakítására.

2003-ban két csoportszobánkat és a hozzá tartozó mosdókat teljesen felújították.

2004. szeptemberében a gyermeklétszám drasztikus csökkenése következtében szükségessé vált 1 csoport megszüntetése, majd 2017-ben még egy csoport bezárása, így jelenleg 2 csoporttal dolgozunk. A megüresedett termet természetesen hasznosítottuk, elsősorban tornaszobaként, és rendezvények helyszínéül funkcionál, de felszereltük a különféle tevékenységekhez szükséges eszközökkel, berendezésekkel.

Óvodánk 1999-ben vette fel a „Gyulaházai Életfa Óvoda” nevet.

Ez a név szimbolizálja óvodánk legfontosabb értékrendjét, a hagyományápolást, de jelenti a növekedést, a beérést, a folytonosságot.

A múltat, az elődeinket - a gyökereket, a jelenet, a mai generációt - a törzset, a jövőt, az utódokat, neveltjeinket - az ágakat, virágokat, jelképezi

2001-től az Általános Iskolához csatolták óvodánkat, 2013-ban váltunk újra önálló intézménnyé. Településünk lakossága 1987 fő. A családok főként közmunkából, mezőgazdasági tevékenységből, napszámból, közmunkaprogramban és a környező gyárak munkalehetőségeiből élnek. Az óvodába járó gyermekek szüleinek zömét az alacsony iskolázottság jellemzi, de egyre több az érettségizett vagy főiskolát végzettek aránya. S még ma is sok gyermek él inger szegény környezetben.

II. CÉLOK, ALAPELVEK

1. Az óvodai nevelés céljai

Az óvoda a közoktatási rendszer szakmailag önálló része, nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig, ill. az iskolai érettség eléréséig. Az óvodai nevelés a 3 - 6 éves korú gyerekek szociális életképességét (életre nevelést) minden későbbi fejlődés alapjaként kezeli. A pedagógiai célok és feladatok centrumába tudatosan az együttműködési és érintkezési képességek fejlesztését állítja, azaz kooperációra és kommunikációra kívánja képessé tenni óvodáskorban a gyermekeket.

Kiemelt célok:

- Munkánk során az a célunk, hogy a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését, a személyiség kibontakoztatását, *a hátrányok csökkenését*, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve *a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek* ellátását is) legjobb tudásunk szerint elősegítsük az egészséges óvodai környezet megteremtésével.
- A sokoldalúan fejlett környezete iránt nyitott, művészeteket kedvelő gyermekek felnevelése. Az óvodai nevelés során vidám együttéléssel, sok közös programmal szeretnénk ízlést formálni, művészetszeretetre nevelni, alkotó vágyat ébreszteni, s a gyermekek tudásvágyát, érdeklődését aktivizálni.

Célok:

- A gyermekek megfelelő gondozottságának biztosítása, alapvető szükségleteinek kielégítése.
- Tevékenységeken keresztül élmény- és érzelem gazdag óvodai élet megteremtése, melyben jól érzi magát a gyermek.
- A 3 - 7 éves korú gyermekeknek harmonikus, nyugodt, vidám, szeretetteljes, egészséges, változatos tevékenységekre lehetőséget adó környezet biztosítása.
- A személyiségfejlesztő képességeket kibontakoztató nevelő munka által érik el az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget.
- Megfelelő gyermekismeret birtokában az egyéni adottságokhoz mért felzárkóztatás, tehetséggondozás.
- Célunk a népi műveltség életben tartása, a hon szeretetére nevelés elődeink életének kultúrájának megismertetésével.
- A 3 - 7 éves korú gyermekek társadalmi gyakorlatra való általános felkészítése, amely magában foglalja:
  - a) a teljes gyermeki személyiség fejlesztését a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül.
  - b) az életre való felkészítést a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül,
  - c) a természetes és mesterséges környezetünk megismerésére, védelmére nevelés tevékenységek által és tevékenységeken keresztül.
- Célunk, hogy megteremtsük a munkánk irányvonalát meghatározó nevelés feltételeit, és folyamatosan biztosítsuk azt. Az óvoda feladata az, hogy a gyermek életkorának megfelelően lehetőséget teremtsen játékra, utánzásra, mesével fejlessze belső tárvilágát, módot adjon a spontán utánzásos tanulásra.

- A településen élő enyhe testi, érzékszervi, értelmi, beszédserült és más fogyatékossgal (tanulási zavar veszélyeztetett, hiperaktív, stb.) bíró kisgyerekek folyamatos integrált fejlesztése egyéni és csoportos keretek között. Feltétel hiányában külső szakemberek bevonásával kell megoldani. (logopédus, gyógypedagógus, pszichológus)
- A szűkebb környezethez (településhez) való tartalmas érzelmi viszony kialakítása.
- Az óvodai nevelés értékeinek megőrzése. **Értékeink:**
  - Hagyományápolás (ünnepeinken, a gyűjtött és az óvónők által készített díszítő eszközeinkkel, gyulaházi gyűjtésű dalok, versek megismertetésével, stb.).
  - Művészeti nevelés, mely beépül mindennapjainkba és a tehetséggondozó műhelyek szervezésével is kihangsúlyozzuk (tánc, báb, kézműves foglalkozások)
  - Az óvodai napirend keretén belül szervezett szolgáltatásaink a tehetséggondozó műhelyek mellett az esélyteremtő program alkalmazása a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztésével.
  - A reggeli gyülekezés idejében heti egy manuális tevékenység szervezése, népi kismesterségek megismerése.
  - Természetes anyagok használata a mindennapokban és az óvoda használati tárgyaiban egyaránt.
  - Az óvoda esztétikus díszítése a hagyományok ápolásának és az aktualitásnak (évszakok, ünnepek, stb.) figyelembevételével.
  - A gyermekek számára biztosított rendszeres programjaink (bábszínház, kirándulások, farsangi, gyermeknap megkezdések, stb.).
  - A szülőkkel való kapcsolattartás rendszeressége (családlátogatások, nyílt napok, munkadélutánok, közös ünnepek, gyermeknap, stb.)
  - Az óvoda üres termében kialakított, tornaszerekkel felszerelt tornaszoba, mely szolgáló fejlesztő tevékenységek, vetítés, tánc- báb foglalkozások, stb. céljára
  - Udvari játékaink, meg újultak a Magyar Falu pályázat elnyerésével. A kakaó biztos számító gép, mely a gyermekek számára sok érdekes fejlesztő játékot tartogat.
  - A só szoba, amelyet folyamatosan használunk gyermekeink egészségmegőrzése céljából.

2. Óvodai nevelésünk alapelvei

Az alapelvek azokat az elveket foglalja össze, melyek meghatározzák az óvodai élet céljait és feladatait.

Ezek a következők:

- A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az *óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő* szerepet töltenek be. Az óvodai nevelőmunka a családi nevelésre építve, annak pozitív megerősítésére törekszik.
- A gyermeket - mint fejlődő személyiséget –szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg, elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi.
- Szabadság és korlátozás megfelelő arányával barátságos, harmóniát, érzelmi biztonságot nyújtó, családi, elfogadó légkörben történő nevelés, a gyermekek személyiségének teljes körű tiszteletben tartása, a gyermeki másság elfogadása.

- Gyermekközpontú szemlélet, differenciált egyéni bánásmód alkalmazása a közösség keretein belül.

A sokszínű óvodai nevelés mellett törekszünk arra, hogy az általános szakmai igények a gyermekek harmonikus fejlődése érdekében megvalósuljanak.

- Esélyegyenlőség megteremtése a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésével, szakember bevonásával.
- A gyermekek alapvető szükségleteinek kielégítése, a gyermeki önállóság határainak fokozatos szélesítése.
- A külső környezet felé nyitott nevelési légkör megteremtése annak érdekében, hogy a család megismerhesse az óvodai életet.
- A pedagógiai és módszertani szabadság, az innovatív pedagógiai törekvések, az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek, értékrendjének érvényesülése a gyermekek érdekeinek figyelembe vételével, sokoldalú tapasztalatszerzés felkínálásával.
- A gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság ébrentartása és kielégítése a kreativitás előtérbe helyezése és a kompetencia érzés kialakítása és fenntartása.
- Testileg-lelkileg egészséges gyermekeket nevelni, figyelembe véve az egyéni fejlődési ütem eltolódásait, valamint az egészséges életmód iránti igény megalapozása.
- Az életkori- és egyéni sajátosságok figyelembe vételével segíteni a gyermeket abban, hogy kifejezhesse érzelmeit s a különböző mozgásos, manuális, művészeti tevékenységek biztosításával – melyekkel a kéz, a nyelv, a fantázia együttes fejlődését segítjük elő, szabad önkifejezés, szabad alkotás formájában.
- Biztosítjuk a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására való lehetőséget, az emberi és gyermeki jogok érvényesülését, az alapvető szabadság jogok tiszteletben tartásának megerősítésével; oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.
- Biztosítjuk a gyermekek közösségi életre történő felkészítését, a szociálisan hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, az SNI-s, BTM-es és a folyamatos figyelemmel kísért gyermekek integrációját, differenciált fejlesztését, fejlődésének segítését.

3. Jövőkép

A helyi nevelési programunk specifikumai váljanak szemléletformáló eszközzé és érték közvetítő gyakorlattá.

4. Óvodakép

- Az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodunk:
  - a gyermeki szükséglet kielégítéséről,
  - a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról,

- esztétikus, biztonságos, családias, értékekben és érzelmekben gazdag külső és belső környezet megteremtéséről,
- a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységekről, különös tekintettel, a *mással nem helyettesíthető játékról*,
- e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség tartalmakról, emberi értékek közvetítéséről, a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetéről.
- Olyan óvoda, amely a szabadság és az ésszerű korlátok alapján biztonságot nyújt a gyermekeknek. Az önérvényesítés és az alkalmazkodás harmóniáját biztosítja a társas együttélés során és a gyermekek érdekeinek érvényre juttatását helyezi előtérbe.
- *Óvodánk pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének megfelelő feltételeket.*
- *Óvodánk teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), eközben a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.*
- Partnerközpontú szemlélet, feleljen meg az óvoda a fenntartói, szülői igényeknek, társadalmi elvárásoknak. Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. A családi nevelés kiegészítőjeként a szülőkkel közösen neveljük vidám, egészséges, boldog gyermekeket.
- Óvodai nevelésünk a gyermekek személyiségfejlesztését, a gyermekek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását, a családi nevelés kiegészítését vállalja fel. Közvetetten segítjük az iskolai közösségben történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.
- Fontosnak tartjuk a családdal való együttműködést, amelyben nélkülözhetetlen a kölcsönös bizalom és segítségnyújtás, a gyermek személyiségének tisztelete, elfogadása és megbecsülése.
- Az együttműködést keresve tovább ápoljuk az iskolával kialakított kapcsolatunkat.
- Programunkban a gyermekek alapvető tevékenységeire, a játékra, mesére, kommunikációra, munka jellegű tevékenységekre, mozgásra, művészeti élménynyújtásra, a környezet tevékeny megismerésére építünk. Segítjük a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását.
- Fontosnak tartjuk a játék elsődlegességét. Játékra alapozva szervezünk sokszínű, az életkori sajátosságokhoz igazított tevékenységeket, tapasztalatszerzéseket.
- Hangsúlyozzuk a gyermekek testi-lelki gondozását, az érzelmi biztonság megteremtését, az anyanyelvhez, a társakhoz való érzelmi viszony megalapozását.
- Törekszünk mindenkor tudatosan tervezett és szervezett feltételeket teremtetni arra, hogy gyermekeink megtanuljanak tartalmasan tevékenykedni, a környezetükben eligazodni, együttműködni, magatartásformákat elsajátítani. .
- Közvetlen környezetünkben, szerzett tapasztalatok segítségével ismerjük meg a természeti, társadalmi környezetünket, ápoljuk néphagyományainkat. Hagyományörző programjaink hozzájárulnak nemzeti kultúránk átörökítéséhez.
- Biztosítjuk a gyerekeknek a mindennapi szabad mozgását, mellyel erősítjük a gyermekek keringési, mozgató, légzési, csont és izomrendszerük, teherbíró képességük fejlődését.

- A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
- Jelenleg óvodánkban nincs migráns gyermek, amennyiben erre igény lesz, felvesszük őket. Nevelőtestületünk biztosítja számukra is az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, és az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

5. Gyermekkép

Az Alap program az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember mással nem helyettesíthető, *szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben* is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. „A gyermeket különleges védelem illeti meg, a törvény és más eszközök által nyújtott lehetőségekkel, hogy fizikailag, szellemileg, erkölcsileg, lelkileg és társadalmilag egészségesen és normálisan tudjon fejlődni, szabadságban és méltóságban.”

Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy *egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.*

Tudatosan kerüljük a nemi sztereotípiák erősítését, elősegítjük a nemek társadalmi, egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontását.

Óvodai nevelésünk arra vállalkozik, hogy a gyermeki szükségletek szem előtt tartásával alkossa meg gyermekképét. A gyermek mindenekelőtt áll a nevelésünkben, az Ő fejlődő személyisége határtalanul sok lehetőséget biztosít tervszerű fejlesztésére. Megteremti annak lehetőségét, hogy a gyermek a játékon, a művészeteken, az alkotómunkán, saját tevékenységén keresztül szerezhesse meg azokat az élményeket, amelyek felkeltik, és ébren tartják benne a vágyat a környező világ megismerésére, a tanulás örömeinek átélésére.

A gyermek személyiségének alakulása a családban kezdődik, ebben a közösségben érik az első olyan hatások, melyek alakítják, formálják. A gyermek a felnőttől szeretetet, megértést és védelmet kell, hogy kapjon mindennel, még önmagával szemben is. Így érzelmi biztonsága alakítja jó közérzetét, és biztosítja harmonikus testi - lelki fejlődését, ami által nyitott, harmonikus, kiegyensúlyozott gyermekké válik.

A gyermekkép megrajzolásában az eltérő pedagógiai és pszichológiai irányzatok közös vonásait vesszük alapul, amelyek mindegyike megfogalmazza mindazt, ami jó a gyermek számára. A mérték mindig az óvodás gyermek a maga egyediségével, lehetőségével, aki az óvodában társak között érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes légkörben éli kisgyermekkorának boldog pillanatait.

Feladatunk a családokkal való együttműködés, a családok segítése, erősítése. A pedagógusok napi kapcsolatban állnak a szülőkkel, így az együttnevelés, együttműködés érdekében megvalósul a folyamatos párbeszéd feltételrendszere.

6. Pedagóguskép

Olyan pedagógusok, akik képesek a gyermekekben a pozitív énkép kialakítására és ezzel mozgásba hozni természetes erőforrásaikat, szárnyakat adva a gyermekek személyiségének szabad kiteljesedéséhez.

A 8/213.(I.30.) EMMI-rendelet az alábbi kompetenciákat határozza meg a pedagógusok számára:

- Rendelkezzen az óvodai tevékenységek tartalmainak közvetítéséhez szükséges szaktudományos és művészeti ismeretekkel. Ismerje a tevékenységekben megvalósuló tanulás szervezéséhez a módszertani eljárásokat, a gyermeki személyiségfejlődés sajátosságait, nevelési céljainkat. Munkáját az országos és az óvoda alapidokumentumai szerint végezze.
- A pedagógiai folyamatokat, a tevékenységek tervezését az alapidokumentumok alapján végzi, figyelembe véve pedagógiai céljainkat, a gyermekek életkori sajátosságait. Szem előtt tartja a cselekvésbe ágyazott tanulási folyamatot, a gyermeki tevékenykedtetést, a differenciálást.
- A tanulás folyamatában épít a gyermeki kíváncsiságra, törekszik érdeklődésük felkeltésére és fenntartására, pozitív visszajelzésekre épülő, bizalommal teli, nyugodt légkört alakít ki. A gyermekek életkorának megfelelő eszközöket biztosít, bátran használja az IKT- eszközöket.
- Az óvónő rendelkezik a gyermek személyiségének fejlesztéséhez, az egyéni bánásmód érvényesüléséhez, a HHH-s, SNI-s, BTM-esek többi gyermekkel együtt történő sikeres neveléséhez szükséges, megfelelő módszertani felkészültséggel.
- A közösség alakulásának segítése, fejlesztése során a gyermekeket egymás elfogadására, tiszteletben tartására, nyitottságra, más kultúrák elfogadására, együttműködésre neveli az esélyteremtés érdekében. Tudatosan alkalmazza a konfliktus megelőzés és kezelés módszereit.
- A pedagógiai folyamatokban a gyermek személyiségfejlődését folyamatosan értékeli, elemzi, gazdag értékelési eszköztárral rendelkezik. Fejlődésüket elsősorban folyamatos megfigyeléssel, az egyéni képességeihez viszonyítva értékeli. Munkájában képes az önellenőrzésre, önértékelésre.
- Kommunikációja minden partnerrel együttműködő, konstruktív. Nyitott a visszajelzésekre, vitákban, értekezleteken, őszintén elmondja véleményét. A munkaközösség munkájában aktívan részt vesz, kollégáival való kapcsolatát az együttműködő készség és kölcsönösség jellemzi.
- Tisztában van saját szakmai felkészültségével, személyiségének sajátosságaival. Saját pedagógiai gyakorlatát, kommunikációját folyamatosan elemzi, fejleszti. Tájékozott az új módszerek, tudományos eredmények terén, képzí magát. Aktív résztvevője az online megvalósuló szakmai együttműködéseknek.

III. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

3.1. Sajátos feladataink

3.1.1. Hagyományápolás és művészeti nevelés, hagyományteremtés

A művészet nem más, mint a világ megismerése sajátos nézőpontból, egyéni szűrőn keresztül. A művészet ismerete, szeretete, esetleg valamely művészeti ág művelése, az egyetemes emberi kultúra megismerése már óvodáskorban elkezdődhet. Az esztétikum már nagyon korai életkorban hat a kisgyermekre.

Nagyon fontos a művészeti nevelés szempontjából az, hogy esztétikus, egyszerűen átlátható, nyugalmat árasztó környezet vegye körül a gyermeket. A szépen berendezett csoportszoba, az óvoda esztétikussága és harmóniája komoly hatást gyakorol a gyermekre. A letisztultság az egyszerűség és a színek, anyagok összhangja nyugalmat sugároz, ami mai világunkban nagyon fontos hisz a sok inger frusztrációt okoz.

- A művészeti nevelés mindenekelőtt az egyéniség kibontakoztatását jelenti. A kreativitás, az alkotó gondolkodás és cselekvés kialakítása a művészeti tevékenységek legfontosabb feladata. Az óvodáskorban hihetetlenül nagy lehetőségei vannak a kreatív képességek kibontakoztatásának. Az óvodában a gyermek kreativitásának megnyilvánulását elsősorban az oldott légkör, a nagy mozgás és szabadságtér, valamint a megfelelő eszközök biztosítása segíti elő. Minél több alkalmat kell adni arra, hogy a gyermekek érzéseiket, gondolataikat, ötleteiket a játékban, az énekzenében, a bábozásban, a rajzolásban, stb. kifejezésre juttassák. A tapasztalatszerzés itt is alapvető fontosságú feladat. A művészeti tevékenységek fogalomrendszere rendkívül sokrétű, összetett és komplex jellegű. Ebbe a fogalomkörbe a mese-vers, az ének-zene, a bábozás, a tánc a játék, a dramatizálás, a festés, az agyagozás, a rajzolás, a barkácsolás éppúgy beletartozik, mint a környezet esztétikája. A művészeti tevékenységek tehát nem egy foglalkozást jelölnek, hanem olyan tevékenységeket, amelyeket játékidőben, vagy a szabadidőben éppúgy gyakorolhatnak a gyerekek, mint a nap folyamán bármikor.

Célunk a népi műveltség életben tartása az óvodai nevelés során. Vidám együttéléssel, sok közös programmal szeretnénk ízlést formálni, a művészet szeretetére nevelni, alkotóvágyat ébreszteni. Óvodánk nemcsak a tartalmában, de külsőségeiben is tükrözi nevelésünk sajátosságait. A népi díszítőművészet esztétikus darabjai díszítik a csoportszobákat, külső- és belső környezetünket. A régi gyűjtött tárgyak gyermek közelben vannak, értékmegőrző munkánk során megismertetjük azok nevét és használatát. Lehetőség szerint használatukat is megmutatjuk. (köpülés, zurbolás, kemencében sütéskor lapát használata.)

Hagyományápoló tevékenységünk szoros egységet alkot a művészeti neveléssel, melyet minden nevelési területen kiemelünk.

Valljuk, hogy a művészet egy csodálatos fölösleg, amely egyben nélkülözhetetlen szükséglet. Óvodásainkkal megismertetjük a népművészeti szimbólumokat, mert ez közvetíti az előttünk élők világát, szokásait, érzéseit mélyíti a szülőföldhöz kötődést. Tevékenységeink keretét a hagyományörzés adja: őszi betakarítási munkák, Adventi kézműves foglalkozás, Mikulás, Lucázás, gyertyagyújtás, Betlehemes játék, Farsang, Húsvét, anyák napja, évszázó-búcsúzó, gyermeknap.

A gyermekek a nevelési év folyamán sok természetes anyagot használnak, melyekből játékeszközök, kiegészítő kellékek és ajándékok készülnek. Minden lehetőséget kihasználunk, amelyet környezetünk nyújt számunkra. Óvodásaink sokféle technikával, népi kismesterséggel

ismerkednek meg a rajzolás, mintázás, kézimunka során. Növényi részek, kövek, kavicsok, termések, stb. szolgálnak alapanyagként. Gyönyörű kiegészítő játékok születnek csutkából, csuhéból, vászonból, nemezből, agyagból.

Játékuknak új ösztönzést ad a vesszőkerítés, a csutkaállatkák, - s milyen jó álomba ringatni „Csutka Rozit”, a csucsulj baba helyi gyűjtésű ringatóval. A régi használati tárgyak formái és díszítő motívumai saját megformálásra készítetik őket. A változatos technikai eljárások során minden gyermek megtalálja a neki tetszőt. A természetes anyagok mellett felhasználunk különféle hulladék anyagokat (pl. WC-papír, dugó, alufóliás henger, gyufásdoboz, tejfölös doboz, stb.), melyekből bábokat, autókat, stb. készíthetnek a gyermekek s ezzel fejlődik kreativitásuk, képzelőerejük és a fenntartható fejlődést a hulladék újrahasznosítását alapozzuk meg.

A manuális tevékenységek a gyermekek mindennapjaiban ott vannak, hiszen az óvónők a hét folyamán többször is felkínálnak különféle technikákkal elkészíthető produktumokat, de a nyitott polcokon folyamatosan elérhető számukra a rajzeszközök, gyurma, nagyobbaknál a festék

A képzőművészet szorosan kapcsolódik a zenei és az irodalmi neveléshez, ezek összhatásában igyekszünk szolgálni a hagyományápoló és művészeti nevelést. A kipróbált, kedvvel játszott gyermekjátékokat szívesen játsszák a gyermekek. Helyi gyűjtésű dalanyaggal szeretnénk ízlést és emberi magatartást formálni, mert szeretnénk, hogy nemzeti műveltségünk, népi hagyományaink ne szakadjanak meg, a dal soha abba ne maradjon. Zenei gyűjteményünk kapcsolódik az évszakok, ünnepek jeles napjaihoz.

A zenehallgatás szerves része mindennapjainknak, minden csoportban van magnó, vagy CD-lejátszó, a hanghordozókat folyamatosan bővítjük, komoly oktató hangfállal rendelkezünk. a népzeneitől, a klasszikus zenéig, modern gyermekdalokig sokféle stílusú, értéket képviselő zenével ismerkedhetnek a gyermekek. Törekedni kell arra, hogy úgy alakítsuk a napirendet, hogy egy rövid zenehallgatás kapjon helyet benne.

Próbálunk lehetőséget teremteni arra, hogy gyermekeinket megismertessük néhány olyan hangszerrel, amellyel az óvodában nem találkozhatnak. Legkézenfekvőbb a citera, hiszen van néhány gyulaházi citerás, s most már iskolás gyermek is, akik tudnak a hangszeren játszani. Meghívtunk már zeneiskolásokat, akik különféle hangszerekkel ismertették meg a gyerekeket, vagy ha zenés színházi produkciót látunk, mód nyílik arra, hogy rácsodálkozzunk a hangszerekre. Természetesen az óvónők is gyakran használják a furulyát új hangszerként a tubafon zenei eszközzel bővült hangszer készletünk melyet a különleges bánásmódot igénylő gyerekek fejlesztésében is sikerrel használunk.

Hagyományápoló tevékenységeink mellett nagy hangsúlyt fektettünk és fektetünk ma is a hagyományok teremtésére. Kiemelném ezek közül a tehetséggondozó és fejlesztő műhelyeket, az ünnepségek szervezésének módját, a drámapedagógia és a bábjáték, az így tedd rá módszer beépítését mindennapi munkánkba.

Tehetséggondozó programunk részeként lehetőséget biztosítunk az óvodásainknak, hogy a népi gyermekjáték gyermektánc foglalkozásokon még több népi gyermekjátékkal, helyi gyűjtésű zenei anyaggal, a magyar néptánc alapvető motívumaival ismerkedjenek meg. amelyhez a Balatoni Kata tulipános módszerét is alkalmazzuk. A táncosok számára már két garnitúra táncos ruhát varrattunk, és egy-egy ünnep, vagy rendezvény alkalmával előadhatják, bemutathatják táncaikat. A jövőben a viseletet tovább szeretnénk bővíteni, anyagi lehetőségek függvényében. A csoportok mindennapjaiban is helyet kap a tánc, hiszen a különféle zenékre kedvük szerint mozoghatnak, de az óvónők is mutatnak mintát, hogy egy-egy zenére, milyen mozgásformákat alkalmazhatnak.

Hagyománnyá vált néhány éve, hogy a farsangi ünnepségünkön a középső csoportosok szülei táncos előadással lepik meg az óvoda gyermekeit, majd táncházat szervezünk. Sajnos a

nagyarányú időszakos megbetegedések és a Covid járvány ideje óta zártkörű rendezvény a Farsang melyet minden évben a munkaterv szabályoz.

A *drámapedagógia* személyiségformáló lehetőségeit egyre inkább beépítjük pedagógiai módszereink közé. Ezt a tevékenységet nagyon fontosnak tartjuk a mindennapi munkánkban, tudatosan alkalmazzuk a közösségfejlesztés változatos módszereit, hogy élmény gazdag játékban legyen részük. Annak érdekében, hogy minden óvónő bátrabban és szakszerűbben alkalmazza ezt a módszert, mindannyian részt vettünk egy 30 órás továbbképzésen, amely a drámajáték óvodában történő alkalmazását ismertette és szeretettette meg velünk. Lehetőség szerint tovább fejlesztjük jártasságunkat.

A drámajátékok –pedagógiai vezetéssel- lehetőséget adnak arra, hogy a gyermekek kijátsszák magukból, amit átéltek és újabb összefüggéseket ismerjenek meg. Ezek a játékok az „emberépítést” személyiség fejlesztést szolgálják.

Feladatunk a személyiségformálás és kapcsolatfelvétel, a kapcsolattartás, a közlés megkönnyítése. A játék során inkább együttjátszásról van szó, - az egész csoport játszik – mindenki azonos szituáció része.

A jól alkalmazott dramatikus nevelés elősegíti:

- a közösségért tevékenykedő ember aktivitását,
- ön- és emberismeretének gazdagítását,
- alkotóképességének, gondolkodásának fejlődését,
- testi-térbeli biztonságának javulását,
- időérzékének fejlődését,
- mozgásának és beszédének tisztaságát, szép és kifejező voltát, - a gyermekek érzelmi skálájának erősödését - magasabb rendű érzelmek fejlődését.

A drámajátékokkal párhuzamosan a *bábjáték* is kiemelt szerepet kap nevelésünkben. Minden csoportban bábparaván és gyermek méretű bábok állnak a gyermekek rendelkezésére, amelyet bármikor használhatnak. A beszédgátlásokkal, önbizalomhiánnyal küszködő gyerekek fejlesztésében a bábozás nagyon jó nevelő, segítő módszer, ez igazán jó lehetőség a differenciált bánásmód alkalmazására. Munkánk során törekszünk arra, hogy minél több mesét, verset, tevékenységet bábbal kezdeményezzünk, vagy az egész mesét azzal játsszuk el, hiszen a gyermekeknek így tudunk mintát és kedvet adni a bábjátékhoz. Az óvónők bábjátékához is nagyon sok és többféle típusú báb, bábparaván, kellék adott, ezeket használjuk is úgy a mindennapi nevelőmunkánkban, mint egy-egy ünnep alkalmával, amikor az óvónők vagy az óvoda gyermekek bábcsoportja egy-egy mese eljátszásával lepik meg társaikat, s ezzel hagyományt teremtettünk.

Irodalmi gyűjtésünkben a népi mondókák, versek, népmesék kiemelt helyen szerepelnek, mindezek mellett természetesen a klasszikus és modern mesék, történetek is fontos segítői nevelésünknek.

A bábjáték mellett nagy hagyománya van óvodánkban a *dramatizálásnak* is. Egy-egy ünnep alkalmával az óvodai dolgozók, vagy a szülők meséket adnak elő. Az évvégi ünnepeinken minden csoport készül egy-egy dramatizált mesével, vagy egyetlen mese történetébe ágyazzuk bele a tanult verseket, dalokat, mondókákat. A kistérségi Ovis Fesztiválra is készültünk már dramatizált mesével, a karácsonyi Betlehemes játékot pedig minden, karácsonyi ünnepségen eljátsszák a nagycsoportosok. A mindennapok során, a jól ismert meséket nagy örömmel jelenítik meg a gyermekek ebben a formában, ha biztosítunk hozzá jelzés szinten egy-két jelmezt, kelléket.

Óvodai életünkben megkülönböztetett szerepe van *hagyományos ünnepeinknek*.

Ezeket a csoportokban, formai és tartalmi szempontból érzelmre hatóan szervezzük. Saját készítésű ajándékokat készítenek szeretteiknek, egymásnak, olykor ebbe a szülőket és nagyszülőket is bevonva egy-egy nyílt nap, vagy munkadélután megszervezésével. Fokozzuk az ünnepvárást a dekorációkkal, szimbólumokkal, a várakozás örömeivel. Megkülönböztetett a terítés és étkezés rendje.

Az ünnepi hangulat kifejezésre jut abban, hogy a gyermek és a felnőtt is ünnepi ruhát ölt. Ünnepeinkre meghívjuk a szülőket, az adventi időszakban. A Mikulás és a Karácsony nyílt és a gyermeknap is családi rendezvény melyre a beiratkozott ovisokat is meghívjuk ovicsalogató gyanánt.

Egyházi ünnepek előtt bibliai történetekkel és a népszokások megismertetésével tesszük az ünnepet érthetővé.

A mai hagyományápolásunk nem azt jelenti, hogy visszaállításra törekszük, hanem”elébe megy a pusztulásnak, amit a feledés és a dolgok természetes halála állít közénk.”

“ A hagyományt nem ápolni kell, hisz nem beteg.

Nem őrizni kell, mert nem rab.

Hagyományaink csak akkor maradhatnak meg, ha megéljük őket.”

/Sebő Ferenc/

3.1.2. Boldogóra program-Boldog Óvoda

Mára az ókorban is foglalkoztak filozófusok ezzel a kérdéssel. Értelmezésük szerint az ember legfőbb célja és törekvése a boldogság. Évezredek hosszú kora múlt el és hogy jelentőségét nem tulajdonítottak annak, hogyan lehet a felnövekvő nemzedéket megtanítani, ahhoz, hogy sikeres, elégedett felnötteké váljanak. Örvendetes hogy világviszonylatban is, Magyarországon elsőként A Jobb Veled a Világ Alapítvány pedagógiai műhelyének innovációjaként született meg a boldogság elérésének, megtartásának élménypedagógiája és a boldogság óra tananyaga 2014-ben. A boldogságnak, mint az ember életére kiemelkedő hatással bíró tényezőnek jelentőségére az újévezred hajnalán színre lépő pozitív pszichológia irányította a figyelmet.

„A boldogság a pozitív érzelmek királynője, a lelki egészségünk aranyalapja.”

Mentális egészségünk fenntartásához, a teljes jólét eléréséhez a boldogságnak, mint érzellemmel jelen kell lennie. A boldogság megtapasztalása, nem egyenes úton érhető el. Negatív és stressz élmények megéléséhez, és a stressz kezelés elsajátításához szükség van. A boldogság órák célja a pozitív orientáció elsajátítása. (Boldogságóra 8. oldal).

Valljuk, hogy nem a negatív hatások tagadás, vagy elnyomása a cél, amelyek sajnos életünkbe vannak, ha nem az ezekkel való megküzdés felvállalása. A pozitív életérzés nem azt jelenti, hogy rózsaszín ködbe burkolózunk, hanem olyan képességek birtokában vagyunk, amelyek megnyitják az utat, hogyan keressük önmagunkban, másokban, jelenünkben és múltunkban, majdani jövőnkben a jót, s az út végére eljutunk a boldogsághoz testi-lelki mentális jólétünkhöz. Ehhez nyújtanak szakmai segítséget a boldogságórák és gyakorlatok. A programhoz való csatlakozás iránt ezért vagyunk elkötelezettek, hogy óvodásainkat hozzásegítsük a boldog gyerekkorhoz, emberi léthez.

Szeretnénk a lehető legtöbbet adni a gyerekeinknek, nemcsak testi, de lelki táplálékra is szükségük van. Életüket vezérelje a szeretet, jó cselekedet, lelkesedés, és bátran vállalják a kihívásokat. Büszkeséggel töltse el őket az, amit saját erejükből képesek elérni.

Bizakodva várják a jövőt, kalandokat éljenek meg, szálljanak szembe az akadályokkal és ismerjék, fel erőseiket fogadják el gyengeségeiket, és küzdenek azért, hogy minél több legyen az erőségük.

A Boldogságóra program a Magyarországon a pozitív pszichológia széles körben elfogadott és kísérleti eredményekkel bizonyított tudományág kutatásaira épül, és célja, hogy megerősítse a gyerekek önbecsülését és elősegítse a boldogságukat.

A program témái:

1. A hála gyakorlása
2. Az optimizmus gyakorlása
3. Társas kapcsolatok ápolása
4. Jó cselekedetek gyakorlása
5. Elköteleződés egy cél mellett
6. Megküzdési stratégiák
7. Apró örömök élvezete
8. A megbocsájtás gyakorlása
9. Testmozgás
10. Fenntartható boldogság

Egyéni és csoportos tanulás váltja egymást. Célunk a felnövekvő generációt felkészíteni a boldogság elérésének megszerzésére, játékosan, kreatívan, művészeteken keresztül. Hisszük hogy ennek a programnak személyiség fejlesztő és közösség formázó ereje van. A segédanyagot, kiegészítjük egyéni ötleteinkkel és a csoport fejlettségéhez alkalmazkodunk. A drámapedagógia és project módszer eszköztárán keresztül, hétköznapi élethelyzetek reprodukálásával próbáljuk megvalósítani a személyiség fejlesztést, és az erkölcsi normák követelésére való törekvést.

Érezzék, hogy a világnak fontos részei ők is, helyes cselekedeteikkel jobba tehetik. Nem megóvni akarjuk őket a világ rossz dolgaitól, nem ideákat keltünk, hanem a valóságot élhetővé, érthetővé tenni, éljék át az öröm és nehézség érzéseit is. Mai felnőtt társadalmunk nem példamutató ezen a területen, soka a pesszimizmus, ezért már az óvodában is el kell kezdeniük a szemlélet alakítást, hogy a felnövekvő generáció már optimisták, boldogabb legyenek. Bízunk benne, hogy kezdeményezésünk sikeres lesz, és gyerekeink megtalálják a boldogsághoz vezető utat.

3.1.3.A sajátos nevelési igényű, folyamatos figyelemmel kísért és a Beilleszkedési – Tanulási – Magatartási zavarokkal küzdő gyerekek fejlesztése

Az óvónő fontos feladata, hogy felismerje a gyermek személyiségfejlődési nehézségeit, képes legyen számukra segítséget nyújtani, és más szakembertől segítséget kérni. A speciális fejlesztő tevékenységeket azon gyerekek esetében alkalmazzuk, akik a Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleményével rendelkeznek.

Az SNI-s gyermekek esetében utazó gyógypedagógus fejlesztheti a gyermeket, vagy a szülő viszi rendszeresen fejlesztő foglalkozásokra.

A folyamatos figyelemmel kísért és a BTM-es gyermek számára az óvónő egyéni fejlesztő foglalkozást szervez heti két alkalommal. A szakvéleményben meghatározott területek fejlesztésére készít éves ütemtervet. A tevékenységeket fejlesztési naplóba tervezi, értékeli és rendszeresen aláírja a szülővel. Az általános pedagógiai célrendszer figyelembevételével határozza meg az egyéni szükségletekhez igazodó fejlesztési célokat. A folyamatos figyelemmel kísért gyermekek esetében meghatározott időszakonként jellemzést készít a gyermek fejlődéséről, és együttműködik a vele kapcsolatot tartó szakemberrel.

Az SNI-s, folyamatos figyelemmel kísért és BTM-es gyermekek hátránycsökkentését szolgáló speciális fejlesztő tevékenységek:

- Az óvónő rendszeresen kapcsolatot tart a szülővel, segítséget nyújt neki a nevelési problémák megoldásában, és javaslatokat tesz a gyermek otthoni fejlesztésének lehetőségeiről.
- A csoportban zajló napi tevékenységek során tudatosan törekszik a differenciált feladatadásra, az egyéni szükségletek, a gyermek egyéni igényeinek megfelelő módszerek, eljárások alkalmazására.
- Az egyéni- és megkülönböztetett bánásmód alkalmazása az ő esetükben különösen fontos, valamint, hogy a pedagógus reálisan és szakszerűen értékelje saját gyakorlatában ennek megvalósulását.
- A gyermek hibáit, tévesztéseit, mint a tanulási, fejlődési folyamat részét kezeli, az egyéni megértést elősegítő módon reagál.

3. 1. 4. Integrált nevelés az óvodában

Az integrált nevelés során az eltérő családi háttérrel rendelkező, hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű, különböző képességű és fejlettségű gyerekeket együtt neveljük, fejlesztjük az integrációs pedagógiai program alkalmazásával.

Az iskoláskor kezdetéig a gyerekek fejlődésének üteme messze meghaladja a későbbi életszakaszok fejlődésének sebességét. Az élet első éveit meghatározó jelentőségűek az idegrendszer, a tanulás, az adaptációs készségek alakulásában. Az alapvető készségek, melyek a sikeres iskolakezdés feltételei, kisgyermekkorban, óvodáskorban az agyi érési folyamatok lezárulásáig – megterhelés nélkül – rendkívül hatékonyan fejleszthetőek. A kisgyermekkorban történő pedagógiai támogatás jelentősen csökkentheti a későbbi iskolai kudarccokat.

Integrációs pedagógiai programunk tartalmának gyakorlati megvalósítási folyamatát, ütemezését a mindenkori intézményi éves munkatervben határozzuk meg.

Hátrányos helyzetű az a gyermek:

- akinek szülei alapfokú iskolai végzettséggel rendelkeznek,
- alacsony a foglalkoztatottságuk,
- lakáskörülményeik nem megfelelőek

Fentiek közül egy fennáll és a gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította.

Halmozottan hátrányos helyzetű gyermek: az, akinél a fent felsoroltak közül kettő fennáll, továbbá a nevelőszülőnél elhelyezett, nevelésbe vett gyermekek.

Integrációs felkészítés: az esélyt teremtő nevelésnek és oktatásnak az oktatásért felelős miniszter által kiadott oktatási program alkalmazásával történő megszervezése.

-

Az Integrációs Pedagógiai Programban foglaltaknak megfelelően a szociális helyzetükből és fejlettségükből eredő hátrányok ellensúlyozása céljából részt vevő gyermekek, a többi gyermekkel együtt, azonos óvodai csoportban vesznek részt a felzárkóztatásban. Az érintett gyermekeknek a többi gyermekhez viszonyított aránya nem haladhatja meg a jogszabályban meghatározott mértéket.

Az óvoda kötelezettségei:

- Az óvoda köteles felvételt biztosítani a halmozottan hátrányos helyzetű gyermek számára, már a gyermek harmadik életévét betöltően. 2015. 09. 01-től minden 3 évet betöltött gyermek óvodába járása kötelező, ez alól a jegyző adhat felmentést a védőnővel és az óvodavezetővel történő egyeztetés után. Ez a rendelet változott kormányhivatal engedélyezhet óvodáztatás alól felmentést.
- 2010. szeptember 1-jétől valamennyi, óvodai neveléssel összefüggő szülői igényt teljesíteni kell.
- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében nem szűnik meg az óvodai elhelyezés akkor sem, ha - a szülőnek fizetési hátraléka van,
  - a gyermek a jogszabályban meghatározottnál igazolatlanul többet van távol az óvodai foglalkozásokról.

Az Óvoda felelőssége:

Az óvoda felelős a gyermekek

- testi,
- értelmi,
- érzelmi,
- erkölcsi fejlődéséért,
- a gyermekközösség kialakulásáért és fejlődéséért.

Az óvoda ellátja a tehetségkutatással és tehetséggondozással, a korai tanulási, beilleszkedési nehézségek korrekciójával, a felzárkóztatással, valamint a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokat. A gyermekek fejlődését veszélyeztető okok észlelésekor különböző eljárásokat követünk:

- feltárjuk az okokat,
- különböző pedagógiai eszközökkel törekszünk a káros hatások megelőzésére, illetőleg ellensúlyozására,
- szükség esetén a gyermek érdekében intézkedést kezdeményezünk a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős, szociális segítő a vezető és a gyermekjóléti szolgálat felé.

Óvodánkban megvalósítjuk a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztését, segítjük fejlődésüket.

Pedagógiai tevékenységünk szervezeti szintű összehangolása, fejlesztése érdekében szakmai munkaközösségeket hoztunk létre a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrációját szolgáló feladatok segítéséhez is. Ezzel intézményi szintű hatást szeretnénk gyakorolni az integrált nevelés helyi gyakorlatára, fejlesztésére. A munkaközösségek az éves terveik alapján részt vesznek az intézményben folyó szakmai munka belső ellenőrzésében.

A családdal való együttműködés:

Szülővel:

- a gyermek személyiségének fejlesztésében, □ képességeinek kibontakoztatásában.

Szülői közösséggel:

- a gyermekközösség kialakításában,
- a szülőkkel együttműködve végezzük nevelő-oktató munkánkat.

Célunk az esélyteremtő programmal:

Az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. Törvény szellemében a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a sajátos nevelési igényű, BTM-es, folyamatos figyelemmel kísért gyermekek

- esélyegyenlőségének növelése,
- a hátrányok csökkentése,
- egyéni szükségleteiknek megfelelő speciális fejlesztése, melynek során a gyermek személyiségét nem statikusan, hanem önmagukhoz viszonyított fejlődésben szemléli,
- az iskolai életmódra és az életpálya-építésre való felkészítése.

Feladatunk: A gyermek teljes személyiségének fejlesztése és autonómiájuk kibontakoztatására törekvés. A valamilyen hátránnyal küzdő gyermekek számára speciális

- személyiségfejlesztő,
- tehetséggondozó,
- felzárkóztató programok szervezése.

Céljainak és feladataink teljesülése érdekében elsődleges kötelezettségünknek tartjuk a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek megfelelő minőségű és időtartamú óvodáztatását. Ennek érdekében a családokkal való kapcsolattartásunkat még szorosabbá, intenzívebbé tesszük. Az szülőkkel való együttműködés az otthon és az óvoda világának találkozásával, a kölcsönös tiszteletadással, a lemaradások ellensúlyozását eredményezi. Szükségesnek tartjuk, hogy a gyermekek minél korábbi életkorban és minél több időt töltsenek óvodánkban.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek érdekében integrációs programunk tartalmi elemeit tudatosan és mérhető eredményességgel állítjuk a nevelés folyamatába.

Területei:

Integrációs programunk tartalma kiterjed az óvodai nevelés mindazon területére, amelyek kiemelkedő jelentőséggel bírnak a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének elősegítésében. Ezek a következők:

3. 4. 1. Szervezési feladatok:

- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása, valamint a teljes körű, minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás biztosítása érdekében kapcsolatot építünk ki
  - a védőnővel
  - a gyermekjóléti szolgálat szakemberével

-
- Beiratkozáskor fokozottan figyelünk a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek arányos eloszlására az óvodai csoportok kialakítása során.
- A gyermekek minél kevesebb óvodai hiányzása érdekében
  - szülői értekezleteken,
  - egyéni beszélgetések, fogadó órák, családlátogatások alkalmával alkalmazzuk a meggyőzés pedagógiai módszerét.
- Az óvoda hosszú nyitva tartási idejével növeljük a szülők munkavállalási esélyeit.

3. 4. 2. A nevelőtestület együttműködése:

- Óvodánk nevelőtestülete és alkalmazotti közössége rendszeresen tart
  - munkaértekezleteket
  - szakmai műhelyfoglalkozást a munkafolyamat eredményeiről és a következő feladatokról.
- Tervezett hospitálásokat szervezünk, ahol
  - az egyes gyerekek fejlődését,
  - az alkalmazott pedagógiai módszereket,
  - az értékelés során a javítandó területeket elemezzük.

3. 4. 3. A pedagógiai munka kiemelt területei:

A gyermekek óvodai felvételétől, óvodai életének megkezdésétől kezdve a következő pedagógiai eljárásokat alkalmazzuk:

- Részletes anamnézis felvétele – komplex állapotfelmérés.
- Tudatosan tervezett folyamatos és rendszeres tervező és megvalósító pedagógiai munkával segítjük:
  - a szókincs, nyelvi kifejezőképesség, beszédértés, beszédészlelés fejlődését – kommunikációs nevelés,
  - szeretetteljes légkörben elősegítjük az intézményes nevelésbe való beilleszkedést, az elfogadást és együttműködést – érzelmi nevelés, szocializáció,
  - saját tapasztalat- és információszerzéssel hozzájárulunk az egészségtudat kialakításához, az egészséges táplálkozási szokások kialakulásához- egészséges életmódra nevelés,
  - ismeretátadási folyamatainkba beépítjük a multikulturális tartalmakat – társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése,
  - pedagógiai módszereink megválasztásakor fokozottan figyelünk, illetve figyelembe vesszük az egyéni érdeklődési területeket, kezdeményezéseket, az egyéni fejlődési ütemet és utakat,
  - a gyermeki személyiség sajátosságait sokoldalúan, elsősorban a gyermek játékán keresztül igyekszünk feltárni,
  - munkánk során a tanulási folyamatot a nevelés szerves részeként kezeljük.
- A gyermekek minél kevesebb óvodai hiányzása érdekében
  - szülői értekezleteken,

- egyéni beszélgetések, fogadó órák, családlátogatások alkalmával alkalmazzuk a meggyőzés pedagógiai módszerét.
- Az óvoda hosszú nyitva tartási idejével növeljük a szülők munkavállalási esélyeit.

3. 4. 4. A gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, a szociális segítségnyújtással kapcsolatos munka, együttműködés

- Az óvoda orvosa és védőnője rendszeresen vizsgálja a gyermekeket. Ezeken a szűrővizsgálatokon felhívjuk a figyelmet az esetleges problémákra, a vélhetően szükséges egyéni, illetve szakorvosi vizsgálatokra.
- A szülői értekezletek témái közé beépítjük a testi – lelki egészségügyi ismeretnyújtás, tanácsadás lehetőségét szakemberek, pl. pszichológus, vagy a védőnő bevonásával.
- A szociális hátrányok csökkentése érdekében lehetőséget teremtünk a gyermekjóléti szolgáltatások igénybevételére, így pl. ruhák, játékok, könyvek adományozására, kiránduláson való részvételre. Aktív kapcsolatot tartunk a szociális ellátórendszerrel.

3. 4. 5. Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyeinek növelése, hátránykompenzációja érdekében kapcsolatot építünk az alábbi szervezetekkel:

- Egyházak – református, katolikus
- Civil szervezetek – Gyulaházai Sport Egyesület, Gyulaháza Múltjáért és Jövőjéért

Alapítvány

- Szakmai szolgáltatók – Pedagógiai Szakszolgálat Kisvárda, Szakértői Bizottság

Nyíregyháza

- Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat – Kisvárda

Célunk, hogy az ezen szervezetekkel való együttműködés eredményeképpen – a fent kifejtett módszerekkel és eljárásokkal – az esélyegyenlőségi és pedagógiai célok megvalósuljanak. A különböző partnerekkel és szervezetekkel való kapcsolatunk, közös munkánk, erőfeszítésünk hozzásegíti a családokat, nevelőcsaládokat és a gyermekeket a hátrányok csökkentéséhez, az életesély növeléséhez.

3. 4. 6. Óvoda-iskola átmenet támogatása

- Az iskolai életmódra való felkészítés során fokozott hangsúlyt fektetünk a DIFER - mérés eredményeinek és az abból adódó feladatoknak a figyelembevételével
  - a motivációra (mind a pedagógus motivációs erejére, mind pedig a gyermekek motivációjára, illetve annak kialakítására),
  - a minél sokoldalúbb ismeretszerzési lehetőség, gyakorlás biztosítására a tanulási képességek megalapozása érdekében,
  - a fokozott időintervallum-bővítés módszerével elősegítjük a figyelemkoncentráció növekedését,
  - a tudás- és alkotásvágy kialakítására, erősítésére a minél gyakoribb pozitív megerősítés módszerével.

- Szülői értekezleteken, egyéni megbeszéléseken, nyílt napokon – a leendő első osztályos tanítónő, iskolaigazgató meghívásával - tanácsadással segítjük a szülőket, az iskolakezdés gördülékenyebbé tételéhez.
- A gyermekek számára iskolalátogatást szervezünk, hogy láthassák és tapasztalhassák annak mivoltát.
- Segítséget nyújtunk az első osztályos pedagógusoknak azzal, hogy átadjuk nekik átoltvasás céljából az iskolába menő gyerekek iratanyagát, amelyet a gyermek kiscsoportos korától vezetünk. Így segítjük elő a gyermek mielőbbi megismerését.
- Az iskolába kerülő első osztállyal a kapcsolatot fenntartjuk legalább a tanév első félévében. Információt cserélünk a tanítókkal a gyermekek haladási üteméről, fejlődéséről, néhány alkalommal meglátogatjuk őket az iskolában.
- Évente egy alkalommal szervezünk mese- vagy versmondó délelőttöt, az óvodai nagycsoportos és az alsó tagozatos gyermekek előadásával. A rendezvényre meghívjuk az egész első osztályt, majd vendégül látjuk őket, a szereplők pedig ajándékot kapnak jutalmul.

3.4. 7. Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés

- Az intézményi közösségi életbe való beilleszkedés megkönnyítése érdekében beszoktatási tervet készítünk.
- Minden szülővel személyes és közvetlen, bizalomra épülő kapcsolatot alakítunk ki annak érdekében, hogy
  - a szülők kérdéseikkel, problémáikkal, bizalommal forduljanak az óvoda vezetéséhez és pedagógusaihoz,
  - ismerjük meg a családok szokásait, értékrendjét,
  - a gyerekek szociális háttérét,
  - közös rendezvényeinken minél többen vegyenek részt, - kapcsolódjanak be a helyi közösségi életbe.
- A szülők gyermekük fejlődésével kapcsolatos tájékoztatása érdekében
  - ütemtervet készítünk a fejlesztés menetéről,
  - fejlesztési naplót vezetünk, melyet 3 havonta megbeszélünk és aláíratunk a szülővel.
- A tájékoztatás alapjául szolgálnak
  - a fejlesztési napló bejegyzései,
  - a gyermek alkotásai,
  - a foglalkozásokon való részvétel (nyílt nap) lehetőségei,
  - a szülő kérése, vagy az óvónő javaslatára a szülő bejöhet egy-egy délelőttre, hogy megfigyelje gyermekét.

3.5. Tehetséggondozó és hátránykompenzáló fejlesztő tevékenységek

Óvodánkban a tehetséges, valamint bizonyos képességeikben fejletlen gyermekek számára céltudatos és tervezett képességfejlesztő foglalkozásokat szervezünk előre meghatározott időkeretekben. A tevékenységek mindegyikét a napirend megzavarása nélkül végezzük. Az egyes foglalkozások területén a fejlesztő munka tartalma, felelősei és időpontjai az éves munkatervben meghatározottak szerint történik.

Általában heti 1 alkalommal tervezzük a foglalkozást, az alábbi területeken:

- kézműves foglalkozás
- népi gyermekjáték gyermektánc
- foci,-Bozsik program keretében-iskolai szervezésben
- Fitt ball
- Boldogórák

3. 6. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

- A sérült, lassabban fejlődő, halmozottan hátrányos és a tehetséges gyermekek minél korábban történő kiszűrése.
- Ha a korai szakaszban sikerül a sérült funkciókat pozitív irányban befolyásolnunk, a gyermekeknek megadjuk a lehetőséget ahhoz, hogy sikeresen, kudarcától mentesen alakuljon az iskolai pályafutásuk.
- A fejlesztő tevékenység során nagy figyelmet kell szentelni annak, hogy a sérült a lemaradt és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, minél több sikerélménnyel, elfogadással találkozzon. Ennek érdekében alternatív lehetőségeket biztosítunk, amelyekben személyiségük kiteljesedhet. Itt kapnak óriási jelentőséget a művészeti terápia (zene, tánc, vizuális, báb- és drámajáték).
- Az egyéni és mikro csoportos foglalkozásokkal az SNI-s, a lassabban fejlődő és a hh-s gyermekek minél hatékonyabb fejlesztése annak érdekében, hogy életminőségüket javítsuk, segítsük őket a társadalomba való beilleszkedésükbe. Ezen foglalkozások alkalmával olyan képességek nyernek szabad utat, melyek ezek híján talán sosem bontakozhattak volna ki.
- A tehetséges gyermekeknek képességeikhez mért egyénre szabott feladatadás, valamint a lehetőség megteremtése, hogy megmutathassa, elismertethesse adottságait.
- Az integráció során a gyermekeket rá kell nevelnünk az összetartozás, az érték-megkülönböztetés nélküli kölcsönös segítség természetességére. A gyermek és környezete szokja meg, hogy a sérültnek is ugyanaz az igénye, kötelessége, lehetősége. Az integráció a gyermekek számára pozitív magatartási mintákat közvetít, a gyermekek megtanulják saját képességeiket helyesen értékelni.
- Szolgáltatásaink (népi gyermekjáték gyermektánc kézműves foglalkozások, Fitt ball, boldogóra hittan) ingyenesek, így minden gyermek érdeklődése és képessége szerint részt vehet a programokon.
- A rászoruló gyermekek számára rendszeresen szervezünk játék és ruha adomány gyűjtést, karácsony előtt cipős dobozba csomagolt ajándékokat kapnak. Az örökbefogadók egy ovit programjához kapcsolódva kapunk adományokat a rászoruló gyermekek részére./ tisztító tisztálkodó szerek játékok ruhanemű kisbútorok stb./.
-

3. 7. Felzárkóztatás, mérés

Különleges bánásmódot, differenciált, egyéni vagy mikro csoportos fejlesztést igényelnek a magatartási nehézséggel, vagy tanulási zavarban szenvedő gyerekek.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeken kívül is akad néhány gyermek, akik fejlesztésre szorulnak.

Szükségessé vált tehát olyan mérési és felzárkóztató rendszer bevezetése, amely kellő időben elvégezve segít kiszűrni a lemaradó gyerekeket. Ehhez az óvónőnek szakszerű tudással kell rendelkeznie az értékelés funkcióról, folyamatáról, formáiról és módszereiről. Tisztában kell lennie az óvodai értékelési és mérésmethodikai szabályokkal, összefüggésekkel.

Mérő eszközünk a DIFER, olyan vizsgálati eszközrendszer, amely lehetővé teszi, hogy a pedagógus értékelhesse az általa kiválasztott 5-6 éves gyerek fejlettségét az iskolai nevelés szempontjából legfontosabb területeken és ennek alapján, ki lehessen szűrni azokat a gyermekeket, akik fejlődésükben elmaradtak. A kapott adatok alapján lehet eldönteni, kinek, mely területeken van szüksége felzárkóztatásra, fejlesztésre. Az óvónő az értékelés eredményeire építve, a gyermek egyéni fejlődési tempójához illesztve határozza meg a feladatokat. A fejlődési naplóban is bejegyzi, hogy mely területen szorul a gyermek fejlesztésre, valamint a fejlesztési lapokon is ezeket a területeket jelöli meg.

A felmérés szeptemberben történik, októbertől kezdődnek a felzárkóztató foglalkozások, melyeket a csoport óvónői végeznek egész év folyamán.

2007 óta alkalmazzuk óvodánkban az integrációs programot, amely a hhh-s gyermekek fejlesztését szolgálja. A hhh-s gyermekek mérését, fejlesztését már kiscsoportos kortól kezdjük. A kiscsoportosok körében DIFFER-rel a beszédfejlettségüket mérjük, / ez kiegészül a KOFA méréssel/

3.2. Az óvodai nevelés általános feladatai

Testileg és lelkileg egészséges gyerekeket nevelni, akik szűkebb hazájukat, a szülőföld természeti és társadalmi környezetét jól ismerik, s ahhoz hűen ragaszkodnak. A fenntartható fejlődés és a környezettudatos elvekkel érzékenyítjük őket.

Kialakítani a gyermekekben a környezet tevékeny megismerése iránti igényt, a környezettudatos magatartást, a környezet védelméhez és megóvásához, fenntarthatóságához kapcsolódó szokásokat és a művészetekhez való érzelmi kötődést a hagyományok ápolásán és a jelen kor művészeti értékeinek megismerésén keresztül.

Ezen belül:

- *az egészséges életmódra nevelés alakítása;*
- *az érzelmi- erkölcsi-közösségi és esztétikai nevelés,*
- *az értelmi nevelés, fejlesztés, anyanyelvi nevelés megvalósítása.*

3.2.1. Az egészséges életmód alakításának feladatai, egészségfejlesztési program

-

Cél: Az egészséges életre nevelés, az egészség megtartására, megerősítésére történő felkészítés. A 3 -7 éves korosztályra jellemző fiziológiai, életkori sajátosságokat figyelembe véve tervezzük a gondozási tevékenységeket, a mozgásigény kielégítésének feltételeit, az egészség védelmét. Az egészség fejlesztő tevékenységek során az egészségi állapot pozitív irányú változása következik be.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az egészséges életmód, betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásainak megalapozása.
- Mozgásigény kielégítése, és a testi képességek fejlesztése.
- A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- A környezet védelméhez kapcsolódó szokások kialakítása.

Az egészségfejlesztés területei:

- Egészséges táplálkozás
- Mindennapos testnevelés, testmozgás
- Személyi higiéné
- Testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése
- A bántalmazás, erőszak megelőzése
- Baleset megelőzése és elsősegélynyújtás

Egészséges táplálkozás:

Alapelvek:

Az óvodás gyermekek egészséges táplálkozási szokásainak megerősítését és az óvodai étkeztetés otthoni kiegészítésének szorgalmazását szolgálja. Az óvodás gyermek az ébrenlétének háromnegyed részét az óvodában tölti, ahol az óvodapedagógusok a gyermek testi – szellemi fejlődésének feltételeit igyekeznek biztosítani. A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű a gyermek egészséges táplálása. Az óvodai étkeztetés napjainkban – minden igyekezet ellenére – sem tudja az egészséges táplálkozás minden követelményét teljesíteni. A teljesítés nemcsak anyagiakon (élelmezési normán), de szemléletén (étrend – összeállításon), óvónői leleményességen (egészségpedagógiai kulturáltságon) és a szülők segítő együttműködésén (a kiegészítő táplálkozáson) is múlik. A gyermeknek az egészséges táplálkozás érdekében naponta az öt alapélelmiszer - csoport mindegyik tagjából kell fogyasztania. Az élelmiszer – csoportok között a következőket tartjuk számon:

-

1. Kenyér, pékáru, tésztaféle, rizs
2. Gyümölcs, zöldség
3. Hús, hal, tojás
4. Tej és tejtermékek
5. Olaj, margarin, vaj, zsír

Nincs azonban egyetlen olyan táplálék, ételféleség sem, amely a felsorolt alapélelmiszer – csoportokban található szükséges tápanyagot megfelelő mennyiségben tartalmazná. Az óvodai ételmezés jelenleg nem tudja biztosítani a gyermekek számára az egész napra szóló élelmiszerek szükségességét.

Az óvoda és a pedagógus feladatai a helyzet javításáért:

- Kulturált körülmények között a fogásokat folyamatosan felszolgálja (várakozási időt kerüli). Az étkezés végén az asztalok rendjének helyreállítását irányítja.
- Megkedvelteti az ízeket, intenzív rágásra ösztönöz, folyamatosan folyadékot biztosít.
- Életkoruknak, fejlettségüknek megfelelő kanál, villa és kés helyes használatával ismerteti meg a gyerekeket.
- Fokozottan ügyel a táplálékallergiás gyermekek diétájára (konyha vagy a család biztosítja).
- Tanácsot adnak (szülői értekezleten, fogadóórán, kötetlen beszélgetés keretében), hogy az óvodai étrendet otthon milyen ételféleségekkel egészítsék ki: kerüljék a családi étkezés során a haszontalan ételek és italok étrendbe állítását, így a cukros, sós, zsíros ételeket és italokat. Töröljék étkezési szokásrendjükből a cukrozott szörpöket, befőtteket, kólafélétet, a kekszet, a ropit, a chipset. Szerepeljen a családi étrendben kevesebb füstölt hús, felvágott, húskonzerv, állati zsiradék, és annál több alacsony zsírtartalmú tej, tejföl, sajt, hal, baromfi (bőr nélkül), barna kenyér.
- Óvodai napirend keretében ismertetik meg az óvónők a dajkákkal együttműködve a gyermekeket új ízekkel, addig ismeretlen étel – és italféleségekkel.

Óvodapedagógus feladatai:

Tisztálkodás:

- A napirend keretei között elegendő időt biztosít a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére.

-
- Tisztálkodási folyamatot megismerteti: helyes sorrendiséggel és technikával, egészségügyi szokásokkal.
- A tisztaság alapvető fontosságának, a betegségmegelőzés és fertőzések megelőzésének jelentőségét életkor specifikus módszerekkel tudatosítja a gyermekekben. Ezen belül a test tisztántartásán értjük: a bőr, fogak, szájüreg, haj, érzékszervek, körmök ápolását, a ruházat higiéniaja, a mosás, tárolás feladatait is tartalmazza, illetve a közvetlen környezetük tisztántartására is hangsúlyt fektet.
- A megvalósításban fejlettség szerinti segítséget nyújt az óvodapedagógus. Fokozatosan kialakítja az önállóságot.

Öltözködés:

- Elegendő időt és szükséges segítséget biztosít az öltözködésben és a ruházat elhelyezésében a saját polcán.
- A megfelelő viselet kiválasztásában összefüggéseket tár fel a gyermekekkel az időjárás és a tevékenységek között.
- Fokozatosan kialakítja az önállóságot.
- A szülőkkel való kapcsolattartás során a megfelelő mennyiségű és minőségű ruházat és cipő biztosítására javaslatot tesz. Pl.: váltóruhák, lábboltozatot és lábfejet védő, megfelelő méretű cipők biztosítása, lógó alkatrészek eltávolítása.

Pihenés:

- Ebéd után a csoport szükségleteinek megfelelően nyugodt pihenés feltételeit biztosítja, ellenőrzi a terem szellőztetését, az ágyak megfelelő elhelyezését (a lehető legnagyobb távolságban).
- A gyermekek elalvását segíti biztonságot adó szokásrendszerrel, Pl.: mesével, énekkel, zenehallgatással, testi közelséggel, puha tárgyakkal.
- Pihenés időtartamát a csoport szükségleteihez igazítja.
- Az ágyneműről és annak tisztításáról a szülő gondoskodik, háromhetente és a gyermek minden megbetegedése alkalmával.
- Egészséges, tiszta, biztonságos környezet megteremtése higiéniai szabályok kialakítása.
- Az étkezést örömtelivé teszik, jó hangulatot teremtenek az ételek elfogyasztásához.

-
- Az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében kapcsolják be a napi programba az alternatív egészségfejlesztő programot, (pl. projektek).
Játékos alkalmat teremtenek arra, hogy a gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének (pl. salátakészítés, tízórai összeállítás).
- Az egészséges táplálkozás egészségre gyakorolt hatásai adnak alapot e tevékenységnek. Így a gyerekek őszi piacot, zöldséges üzletet, kerteket látogatnak meg. Ismerkednek gyümölcsökkel, zöldségfélékkel. Minden érzékszervet megmozgatnak tapasztalatszerzés során, mindezeket versekkel, mondókákkal, mesékkel, körjátékokkal kísérve teszik még vonzóbbá a gyermekek részére az óvónők. A legvonzóbbak a kóstolók, és salátakészítés zöldségből, gyümölcsből.

Az étkezések során előforduló minden féle tejterméket kóstoljanak meg a gyerekek. Beszélgetnek a tej fontosságáról, miért is fontos az emberi szervezet számára, kiemelve a csontok, és fogak egészségét.

Mindennapos mozgás testmozgás, az óvodapedagógus feladatai:

- A mozgásigény kielégítéséért, és testi képességek fejlesztéséért változatos napi, és heti rendszerben biztosítja a gyermekek mozgásigényének folyamatos kielégítését.
- Minden nap szervez mozgástevékenységet (tornaszobában vagy udvaron).
- Heti egy kötelező testnevelés foglalkozást vezet.
- Edzési lehetőséget a testnevelés, környezet, levegő, nap kihasználásával biztosítja.
- Megtervezi a helyet, időt, és a közegekben való mozgást fokozatos terheléssel, figyelembe véve a korosztályok életkori sajátosságait. Időjárástól függően (köd, 5 fok alatti hőmérséklet, eső, viharos szél eseté nem) napi 1 – 3 órát (levegő és napfény), edzést biztosít a fokozatosságot betartva.
- A nyári napirendet az egész napos levegőn való tartózkodásra építi (kivétel az erős napsugárzás miatt 12 – 15 közötti időszak).

Az óvodás gyermek saját testi gondozásának megtanítása és mozgásigényének kielégítése csak egészséges környezetben történhet. Ennek érdekében a dajkák munkájához tartozik a mindennapos portalanítás, felmosás, fertőtlenítés, szellőztetés, a higiénés szabályok betartatása a gyermekkel. A balesetveszély elkerülése érdekében a gyermekek által használt eszközöket fokozott odafigyeléssel kezeli, szükség esetén kezdeményezi javítását, cseréjét. Különösen az

udvari, vagy játszótéri játékoknál felhívja a gyermekek figyelmét a helyes eszközhasználatra, biztonságos közlekedés szabályaira, kirándulásra szülői segítséget kérhet.

A gyermekek szükséglete szerint (szülők bevonásával) speciális szakemberek bevonásáról gondoskodik, az óvoda orvosa, fogorvosa, védőnője, szakszolgálat segítségével.

- A Kisvárdai Szakszolgálat logopédusával konzultál, aki hetente kétszer tart foglalkozásokat óvodánkban. A nevelési év elején a logopédus felméri a beszédhibás gyermekeket, s az órarendjében fejlesztő foglalkozásokat megtervezi.
- A Szakszolgálat pszichológusával, egyéb szakemberével kapcsolatot tart, aki szükség esetén, javaslatot ad az egyéni bánásmódra és a fejlesztésre, valamint speciális terápiára fogadja a gyermekeket. Az óvodapedagógus a javaslatokat beépíti az egyéni fejlesztő munkába.

Testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegséghez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

Alapelvek:

A dohányzás megelőzésében és visszaszorításában jelentős szerep jut az óvodapedagógusoknak és az óvoda technikai személyzetnek. Az óvoda felnőtt dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára. Az óvodában a gyermek előtt dohányzó felnőtt nagyobb hatást gyakorol a gyermekre, mint egyéb szocializációs helyzet, ezért az óvoda dolgozói nagyobb felelősséggel tartoznak személyes példamutatásukért. Az óvoda feladata minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat.

A dohányzás megelőzését szolgáló óvodai egészségnevelési program tevékenységei:

- Szabad beszélgetések. A beszélgetés kezdeményezője lehet az óvodapedagógus, de lehet maga a gyermek is (valamely aktuális eseménnyel, élménnyel, filmjelenettel stb. kapcsolatosan) A szabad beszélgetésben kisebb, önkéntesen csatlakozó gyermekcsoport részt vehet beszámolóval, események értékelésével, képek nézegetésével párhuzamosan. Fontos: az önkéntes részvétel, a szabad megnyilatkozás és véleménynyilvánítás. A dohányzás

-
ártalmainak elemzésére szolgáló szabad beszélgetések kezdeményezésére a következő alkalmakat, lehetőségeket alkalmazzuk:

- kirándulási élmények feldolgozása: napsütés, szabad levegő, madárdal, napozás (lebarnulás UV sugárzás veszélyeit figyelembe véve), szabad mozgás, jókedv, veszélyek (napozás, növényzet), értékek: füstmentesség, pormentesség, szabad légzés, erőkifejtés, sok mozgás.

Városi, falusi élmények megbeszélése: az utca forgalma, a gépkocsik füstje, az áruházak levegője, gyárak környékének kedvezőtlen viszonyai, utazás tömegközlekedési járművön, vendéglők külső képe, az utcai porképződés, az otthoni állattartással járó szagok.

- Élmények elmondása a dohányfüstös helyiségekről: saját lakásunk levegője, szórakozó helyek füstje, gyárkémények füstje, füstmérgezéses balesetek; a családban dohányzók megszokott dohányzási helyei, vendégségben tapasztalt dohányzás.
- Ismeretek átadása a dohányzás ártalmairól a gyermeki élményekkel kapcsolatosan: károsítja a tüdőt, az idegrendszert, valamint a gyomor és a szív munkáját; másokat is károsít, zavarja azokat akik beszívják a dohányfüstöt, kellemes – e a füstös levegőjű teremben tartózkodni, hogyan védekezhetünk ellene (szabad levegőn való tartózkodás, a lakás szellőztetése).
- Beszélgetés arról, milyen leszek, ha nagy leszek: mi szeretnék lenni; segíteni akarok másoknak, alkotni szeretnék, egészséges, edzett, erős akarok lenni; mit kell ezért tenni, mit kell elkerülni (elhatározom, hogy nem kezdem el a dohányzást).

Bántalmazás, erőszak megelőzése:

Alapelvek

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent vagy nagy valószínűséggel jelenthet

-

a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki és spirituális, erkölcsi és szociális fejlődésére. Figyelembe kell venni ennek megítélésakor, hogy milyen mértékben adottak a feltételek a család rendelkezésére álló erőforrásai tekintetében. Minden olyan mulasztás vagy baj okozása, amely jelentősen árt a gyermek egészségének, vagy lassítja, akadályozza szomatikus, mentális és érzelmi fejlődését.

Érzelmi elhanvogolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.

Fizikai elhanvogolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt – bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.

Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet vagy gondatlanság (így különösen ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset stb.), amely a gyerek fizikai sérüléséhez, halálához vezet vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.)

Érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére. Ez magában foglalhatja annak közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem szeretett. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (pl. szobatisztaság idő előtti erőltetése, a képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszégyenítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása. Az érzelmi bántalmazás súlyos formája az olyan élethelyzet, amelyben a gyermek szem - és fültanúja más bántalmazásnak. Az érzelmi bántalmazás mindezen komponenseket magába foglalhatja, de egymagában is jelentkezhet.

Szexuális bántalmazás a gyermek bevonását jelenti olyan szexuális aktivitásba, amelyet a gyermek nem képes megérteni, felfogni, amelyhez nem tudhatja az érdemi beleegyezését adni, vagy amelyre a gyerek koránál, fejlettségi állapotánál fogva nem érett, továbbá amelyet tilt az adott társadalom/közösség jog- és szokásrendje, illetve az adott környezetben elfogadott tabuk. A szexuális visszaélés létrejöhet felnőtt és gyermek vagy olyan korú gyermek és gyermek között, ahol a kapcsolat a kor és fejlettség okán, a kapcsolat felelősségén, bizalmon vagy hatalmi helyzeten alapszik, és a tevékenység e személy szükségleteinek kielégítését vagy megelégedettségét szolgálja. Ez magában foglalhatja, de nem feltétlenül korlátozódik: egy gyermek kényszerítése vagy késztetése bármilyen törvénytelen szexuális aktivitásra; a gyermek kizsákmányolása gyermek prostitúció vagy más jogellenes szexuális aktivitás formájában, a gyermek felhasználása és kizsákmányolása pornográf anyagok vagy előadások, megnyilvánulások formájában. Különleges ellátást és kezelést igényel, ha a gyermek bántalmaz gyermeket. Ezekben az esetekben egy gyermeket egy másik gyermek, vagy gyermekek csoportja a konfliktusok szokásos kezelésén túl – ismételten – fizikailag, lelkileg bántalmaz, vagy szexuálisan molesztál. A probléma kezelésénél igen fontos, hogy az áldozat és az elkövető egyaránt kapjon segítséget. Speciális terület a testvérbántalmazás, annak érzelmi vonatkozásai, indulati tartalma miatt.

A pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek nevelése, tanítása. Egymás szeretetére, tiszteletére a családi élet értékeinek megismerésére és megbecsülésére, együttműködésre, környezettudatosságra, egészséges életmódra hazaszeretetre nevelje a gyermekeket. Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy közreműködjön a gyermek – és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

- Az óvoda ellátja a tehetségkutatással és tehetséggondozással, a korai tanulási, beilleszkedési nehézségek korrekciójával, a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásával, valamint a gyermek – és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokat; felderíti a gyermekek fejlődését veszélyeztető okokat, és pedagógiai eszközökkel törekszik a káros hatások megelőzésére, illetőleg ellensúlyozására. Szükség esetén a gyermek érdekében intézkedést kezdeményez.
- A nevelési intézmény közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más

-
személyekkel, intézményekkel, és hatóságokkal. Ha a nevelési intézmény a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, segítséget kér a gyermekjóléti szolgálattól.

- A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatni kell a gyermek – és ifjúságvédelmi felelős személyéről (Igazgató), valamint arról, hogy milyen időpontban, és hol kereshető fel.

A kisgyermek minden erőszakos cselekvéssel kapcsolatosan „érzékeny”. Nemcsak az erős fizikai ingerek okoznak az óvodás gyermeknél egészségkárosodást, hanem az erőszakos cselekmények, (brutalitás, vérengzés, gyilkosság) látványa is. Mindezek megelőzésére nem elég a szülőket felvilágosítani, de a védekezés helyes módszereinek alkalmazására sarkallni is szükséges. Ennek megvalósítása érdekében a szülői értekezleteken megbeszélési anyagként alkalmazzuk az erőszakot sugárzó tömeghírközlések, filmek kivédését is.

Baleset megelőzés és elsősegélynyújtás Alapelvek:

Fontos, hogy rájöjjenek az óvodások; egy kis odafigyeléssel és óvatossággal rengeteg baleset és a vele járó fájdalom elkerülhető lenne. A gyerekek megismerkednek a vészhelyzetek, balesetek során elvégzendő legfontosabb teendőkkel, illetve ezek közül is azzal, amit ők is el tudnak végezni. Ide tartozik a segítségkérés (felnőtt értesítése, vagy esetleg a mentőhívás), a beteggel való kapcsolatteremtés és a könnyebb sérülések ellátása. A gyerekek megtanulják, hogy egy – egy hétköznapi tárgy (pl. bicikli, mászóka, autó, gyógyszer) milyen veszélyforrásokat hordoz magával, illetve mire érdemes odafigyelniük a balesetek megelőzése érdekében.

Módszere a szerepjáték, mesélés, bábozás, könyv és képalbumok, társasjátékok, beszélgetés.

Általános előírások:

A gyermekekkel – az óvodai nevelési év, valamint szükség szerint, a foglalkozás, kirándulás stb. előtt ismertetni kell a következő védő – óvó előírásokat.

Védő – óvó előírás:

- Az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírás,
- a foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrások,

- a tilos és az elvárható magatartásformák
- A védő – óvó előírásokat a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően kell ismertetni. Az ismertetés ténye a csoportnaplóban kerül dokumentálásra. Az óvoda házirendjében vannak meghatározva azok a védő – óvó előírások, amelyeket a gyermekeknek az óvodában való tartózkodás során meg kell tartaniuk. A gyermekbalesetek megelőzése érdekében illetve bekövetkezésekor ellátandó feladatok az SZMSZ – ben kerültek rögzítésre.

Elsősegély doboz a gyógyszeres szekrényben található.

Az óvoda berendezése, eszközei csak a baleset megelőzés szempontjai alapján történt vizsgálat után kerülnek használatra, állapotuk folyamatosan ellenőrzésre kerül, ez az udvari eszközök esetében szakértői felülvizsgálattal egészül ki.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Kulturáltan étkezik
- Helyesen használja az evőeszközöket
- Önállóan használja a vécét
- Önállóan és helyesen mos kezet, száját öblít
- Szükség szerint használja a zsebkendőt
- Helyesen, megfelelő sorrendben öltözködik, vetkőzik, ruháját helyrerakja
- Szívesen kezdeményez mozgásos játékokat, szívesen vesz részt benne - Az egészségfejlesztés szempontjait, alapjait ismeri.

3.2.1 Érzelmi, erkölcsi, közösségi, valamint esztétikai nevelés

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlennek tartjuk, hogy a gyermekeket érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör és esztétikus környezet vegye körül.

Mindezért szükséges, hogy már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érhék a gyermeket;

- *az óvodapedagógus – gyermek,*
- *gyermek – dajka,*
- *gyermek - gyermek*

kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be.

Az óvoda egyszerre segítse a *gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének* fejlődését, én tudatának alakulását és engedjen teret önkifejező törekvéseinek.

Arra neveljük a gyermekeket, hogy megértse, elfogadja az emberek különbözőségét.

Megalapozzuk a szociálisan elfogadható önérvényesítés képességét. A szokás és normarendszer megalapozása tevékenységeken keresztül történik. A 3-7 éves korú gyermekek harmonikus fejlődése olyan élményszerű napirenddel, megfelelő feltételrendszerrel segíthető elő, amelyben a gyermekeknek mindennap élmény kell, hogy legyen az óvoda.

A gyermekek nyitottságára építve elősegítjük, hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azt. Ismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapja.

Az óvodai élet megkezdésével, új környezetbe kerülnek a gyermekek, számukra eddig ismeretlen közösségi életbe kell beilleszkednie. Ez még az érzelmileg stabil gyermeknek is nehézséget okoz. Éppen ezért nagyon fontos a gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, a dajka és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése, mely modell értékű szerepet tölt be.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi, értelmi, vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése sajátos törődést, speciális ismereteket igényel. Szükség esetén ezeket a gyermekeket kiszűrjük megfelelő szakemberhez irányítjuk. A szakvéleményben javasoltak alapján integráltan, vagy egyénileg fejlesztjük a gyermeket.

A szocializáció szempontjából meghatározó:

- Segítjük a gyermekek társas kapcsolatainak, erkölcsi tulajdonságainak alakulását (mint pl. az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség), és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozását
- Közösén végzett tevékenységgel erősítjük a közös munkát, közös együttlétet, a figyelmességet, a felelősségérzetet, a toleranciát, az önzetlenséget, a segítést.
- Nyugodt óvodai légkörben segítjük elő a társakkal való viselkedési szokásokat és a nyelvi kifejezőképességüket.
- A meséken keresztül erősítjük az anyanyelvi- és beszédkészség alakulását, a belső kép megteremtését.
- Mindennapi munkánkban gyakran alkalmazzuk a bábjátékot, mellyel az érzelmi azonosulás még hatékonyabb.
- Napirendünk szerves részét képezik a drámajátékok, amelyek elsősorban a kapcsolatteremtést, az egymásra való odafigyelést erősítik a gyermekekben.
- A szülőknek lehetőséget biztosítunk, hogy döntésük alapján részt vehetnek a beszoktatás folyamatában.
- Biztosítjuk a csoportok közötti együttműködést, sok közös élménnyel, közös ünnepeinkkel, hagyományaink ápolásával.
- Az óvónő és a gyermekcsoport kapcsolatát a demokratizmus és a következetesség jellemezze.

Az esztétikai érzelmek alakítása:

- Az esztétikus környezet kialakítása segítse a szépérzék kialakulását.
- Harmonikus, esztétikus, összerendezett mozgás fejlődésének elsegítése.
- Az ízlésformálás jelenjen meg az óvoda mindennapjaiban, a természetben, tárgyi, társadalmi környezetben egyaránt.
- A művészeti tevékenységekhez tapadjanak rácsodálkozási élmények, s ezáltal a gyermekekben erősödjön az élmény-befogadó képesség.
- Az esztétikai élmények legyenek alakítói és formálói a gyermekek esztétikai ítéletének.
- A gyermekek legyenek képesek észrevenni és megkülönböztetni a tárgyi – emberi - természeti környezetükben a szépet és a csúnyát.
- A szépség iránti vonzódás kialakítása.

3.2. 2. Az értelmi nevelés, fejlesztés, anyanyelvi nevelés

Feladatait tekintve a változatos tevékenységek megszervezésével biztosítjuk a sokoldalú tapasztalatszerzés lehetőségét, építve a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára – mint életkori sajátosságra-, meglévő tapasztalataira, élményeire, ismereteire, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet, az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Az óvodában komplex nevelés folyik. A nevelési területek elkülönülnek, de a gyakorlatban egységet alkotnak. Az anyanyelvi nevelést valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítjuk. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelő tevékenységünk egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítanunk.

Az óvodapedagógus az ismeretek tapasztalati úton történő megszerzéséhez segíti hozzá a gyerekeket. Megteremti annak lehetőségét, hogy különböző tevékenységekben és élethelyzetekben, a gyermekjátékon, az alkotómunkán, saját tevékenységén keresztül jusson élményekhez, amelyek felkeltik, és ébren tartják a megismerés vágyát a tanulás örömét és az átélést, melyeken keresztül fejlődnek értelmi képességei és kreativitása. Az óvodás korú gyermek szükséglete az irodalom, amely az anyanyelv örömét, varázsát, játékát is nyújtja számára. Mindennapos jelenléte nélkülözhetetlen a gyermek egészséges személyiség fejlődéséhez. A tevékenység közbeni kommunikáció, a tevékenységek mögött álló sokszínű élmény feldolgozása verbálisan ugyanúgy megtörténik, mint a tevékenységgel.

A mintakövető utánzás útján történő tanulás fejleszti leghatékonyabban a beszédet, ezért az óvónő beszédkultúrája kiemelt fontosságú.

Az óvodai élet bőséges alkalmat kínál a nyelvi fejlesztésre. A beszélgető körök lehetőséget adnak a beszédkedv növelésére, az egyéni élmények elmesélésére egymás meghallgatására. A nyelvi-kommunikációs játékok során keletkezett öröm, elégedettség, fontos része a teljes érzelmi életnek, a társas együttlét erősödését is jelenti.

Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak.

A beszéd és a gondolkodás egymással szoros kapcsolatban áll. Ha tehát az anyanyelvi nevelést fontosnak tartjuk, és a gyermeket nyelvi fejlesztésben részesítjük, nemcsak tisztábban és jobban fog beszélni, hanem a gondolkodása is fejlődik. Az óvodai anyanyelvi nevelés komplex folyamat. Segíti a gyermek önbizalmának kifejlődését, szociális kapcsolatainak kialakítását és elősegíti a gyermek zökkenőmentes iskolai tanulásának megkezdését.

Minden gyermek beszédét meghatározza az otthoni nyelvi környezet. Az óvoda fejlesztési feladatainak tehát a család, a környezet megismeréséből kell kiindulni, és a gyermek egyéni képességeinek megismerésén keresztül kell hatást kifejteni. A gyermekek beszédének fejlesztéséhez igyekszünk élmény dús, tapasztalatszerzésre is alkalmas helyzeteket teremteni, ahol bővülnek ismereteik, gazdagodik szókincsük, fokozódhat beszédkedvük.

Sajnos így is nagyon sok beszédproblémával küzdő gyermekünk van, akiket most már Kisvárdára kell bevinni logopédiai foglalkozásokra a gyermeket. Sok szülő ezt nem tudja munkája mellett felvállalni. A logopédus által kiszűrt gyermekek fejlesztésében részt vesz óvodánk beszédfejlesztő pedagógusa is. Rendszeres mikro csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósul meg ezen gyermekek beszédének fejlesztése. Óvónőnk a logopédussal való rendszeres szakmai konzultáció alapján végzi munkáját.

A gyermekek tevékenységei:

- A gyermekek a közös tevékenységek során használják a párbeszéd különböző fordulatait, kifejezéseit.
- Beszélgetések kapcsán felelevenítik az elmúlt eseményeket, közeli, távolabbi terveket tűznek ki.
- Bekapcsolódnak csoportos beszélgetésekbe, szókapcsolatokat, szinonimákat ismernek meg.
- Szerep- és szituációs játék során gyakorolják a különböző beszédhelyzeteket, beszéd-módokat.
- Bábjáték, különös tekintettel a csendes, visszahúzó, gátlásos gyermekek megszólaltatására.
- Hangfejlesztő játékok a beszédhangok megkülönböztetésére.
- A néphagyományok felelevenítése, jeles napok megünneplése, népi játékok, mondókák gyakorlása.
- Szókincsbővítés, a nyelvhasználat gazdagítása az előforduló népies, vagy tájnyelvi szavak kifejezése által, színes, érzelem gazdag beszéd.
- Anyanyelvi játékok a beszéd és a gondolkodás fejlesztésére.
- Gondozási műveletek során párbeszéd kialakítása a szóbeli utasítás megértésének és követésének megfigyelése.

Módszertani alapelvek:

- Az óvodapedagógus beszéde követésre méltó, példaértékű legyen.
- Törekedjen a világos, érthető, de egyszerű és változatos mondatfűzésre.
- Kérdéseivel fejlessze a gyerekek gondolkodását, ösztönözze beszédre őket.
- Alakítson ki jó csoportlétkört, melyben a gyermek megnyílik, kialakul beszédkedve.
- Válaszoljon a feltett kérdésekre.
- Kísérje figyelemmel az egyéni beszéd-sajátosságokat.

- Ismerje fel a beszédhibákat, a hiányzó vagy a rosszul képzett hangokat, a hangszín és beszédritmus rendellenességeit, figyeljen oda a helyes hangsúlyokra, mellőzzék a skandálást.
- Vegyék figyelembe az egyéni fejlődés ütemét, s egyéni fejlesztő munkájukat ennek megfelelően tervezzék. Súlyosabb beszédfejlődési probléma esetén forduljanak szakemberhez már a középsős csoportban.
- Változatos élményekkel fejlessze a gyermekek kifejezőkészségét.
- Igyekezzen megérteni a keveset, vagy hibásan beszélő gyermekeket.
- Gyakran kezdeményezzen beszélgetést egy-egy gyermekkel, de a gyermekcsoporttal is.
- Ne feledkezzen meg az egyéni fejlődés különbségeiről és a nevelési folyamat kétoldalúságáról, amely hangsúlyozottan érvényes az óvónő és a gyermekek között kialakuló nyelvi kommunikációra.
- Figyelje a gyermekek kapcsolat felvételét kezdeményező megnyilatkozásait: érintés, kézfogás, megszólítás.

Az óvoda - az e törvényben meghatározott feladatai ellátásának keretei között - felelős a gyermekek, testi, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődéséért, a gyermekközösség kialakulásáért és fejlődéséért. Ennek érdekében

- o a gyermek személyiségének fejlesztésében, képességeinek kibontakoztatásában együttműködik a szülővel, o a gyermekközösség kialakítása, fejlesztése során a szülők közösségével együttműködve végzi nevelő-oktató munkáját.

Az óvodai nevelési módszerek segítségével a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, célirányos bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása történik oly módon, hogy ezen keresztül fejlődjenek megismerő kognitív képességei:

- Egyre pontosabb, valósághű észlelés;
- érzékelés
- figyelemösszpontosításra való képesség;
- gazdag képzeleti működés;
- reproductív emlékezet;
- problémamegoldó és kreatív gondolkodás; □ az alakuló fogalmi gondolkodás.
- *alkotóképesség*

Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő, ösztönző környezet biztosítása.

A gyermeknek állandóan szüksége van megerősítésre, hogy egyre jobban megismerje önmagát, képességeit és bízjon abban, hogy megtud felelni az elvárásoknak.

Az értelmi nevelésben a célok, feladatok, tartalmak integráltan jelennek meg, s a gyermek sokoldalú tevékenységeiben valósulnak meg.

Az értelmi nevelés célja: az értelmi és kommunikációs képességek fejlesztése.

Az értelmi nevelés tartalma:

- Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára – mint életkori sajátosságra –, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyerekeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

- szerezzen tapasztalatot az ember és a természet kapcsolatáról
- tapasztalja meg a művészeteket, ismerkedjen velük, gyakorolja azokat (báb, tánc, vizuális, irodalom, zene stb.)
- a művészetekkel való ismerkedés vizuális, auditív, motorikus eszközökkel, komplex □ módon történjen.

Fontos feladatnak tartjuk:

- A gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendezését bővítését.
- Az értelmi fejlesztést az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével kell alakítani.
- Az érzelem által indított játékos tevékenységeken keresztül mélyíteni az értelmi képességek fejlődését, a gyermeki kíváncsiságra, érdeklődésre építve.
- A kiemelkedő képességű, részképességek fejlődésében elmaradt és a halmazottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében egyéni fejlesztési tervek készítését (differenciált nevelés) a fejlődési naplóba.
- A gyermekek képességeit önmagukhoz viszonyítva kell alakítani. Az iskolába lépéshez szükséges tapasztalatok, alapismeretek és gyakorlati készségek kialakítása a cél, (beszéd, akarat, emlékezet, figyelem, szociális magatartás, problémamegoldó gondolkodás).
- A képességek, a tanulás iránti vágy, a belső gondolati képek, a képszerű, szemléletes gondolkodás, az anyanyelv és a kommunikációs képesség fejlesztése.

IV. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

Az óvodai nevelés tartalma a tevékenységeken keresztül jut érvényre, a nevelési folyamat négy feladatrendszerén keresztül valósul meg.

1. Játék
2. Tevékenységekben megvalósuló tanulás
3. Társas és közösségi tevékenység
4. Munkatevékenység

A fejlesztést meghatározó elvek, a következőket veszik figyelembe:

- Az Alapprogram irányelveit
- A magyar nemzeti kultúrát
- A magyar óvodapedagógia eddig elért eredményeit
- Óvodai hagyományokat
- A óvodánkban jól bevált programokat
- Az intézményi önértékelés eredményeit
- Az integrált nevelést
- A játék, a tanulás fontosságát
- A nyelv és érzelmek meghatározó szerepét
- Az iskolába kerülés fejlettségi szintjeit
- Az óvodapedagógusok felkészültségét.
(Továbbképzés, szakképzés fontossága)

4.1. Játék és tanulási tevékenység

4.1.2. Játék

Valljuk, hogy, az óvodáskorban a boldogság jele a jó játék. Minden tevékenység során felismerhető jelei vannak. A játéknak lelki tartalma is van. Ha a gyermek játékát figyelemmel kísérjük, a gyermek megismeréséhez közelebb jutunk. Az emberi test beszél, kifecseg bennünket, ezért reakcióit figyelembe kell venni.

A játék:

- kapcsolatteremtési alkalma a társas és a személyi kapcsolatoknak, a kommunikációnak és a metakommunikációnak.
- megismerési alkalma a gyerekekkel kapcsolatba kerülő pedagógusoknak, felnőtteknek.

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így óvodai nevelésünk leghatékonyabb eszköze. A játék – szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek minden nap vissza térő módon hosszantartóan, és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait a játékban tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget, a kreativitásukat fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé. A gyermek játékában közvetíti gondolatait, érzelmeit. Megtanul együttműködni, beszélgetni, alkotni, megismerni másik embert, képet alkotni a világról. Fantáziája gyarapszik, a játékon keresztül jut ismeretekhez, munkafolyamatokat sajátít el, tanul és így válik boldoggá.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt – a szülő és az óvodapedagógus. Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játék folyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítőtvé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvónő jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét.

Az óvodában fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.

Feladataink a játékkal kapcsolatban:

- Nyugodt légkör, megfelelő hely biztosításával, tudatos tervező és szervező munkával kialakítani az elmélyült játék feltételeit, amely lehetővé teszi a különböző játékformák;
  - gyakorló játék,
  - szimbolikus – szerepjáték
  - építő - konstruáló játék
  - szabályjáték önálló szervezését.
- A napirenden belül elegendő idő biztosítása a játék számára.
- A játékhoz egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, játékszerekre van szükség. Az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlégkört és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz.
- Az ötletek, lehetőségek, helyzetek teremtése a sokszínű játék kialakulásához.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, a nem direkt reakcióival éri el.

- Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabad játék túlsúlyának érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének a csoportok napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenység szervezésben is meg kell mutatkoznia.
- A gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása.

- A játék útján megismertetjük őket a világgal, tárgyakkal, tárgyak tulajdonságaival, a valóság jelenségeivel, eseményeivel - ezzel a gyermek értelmi képességeinek fejlődését segítjük elő.
- A különböző jellegű játékokhoz az állandó és ideiglenes játszóhelyek kialakítása.
- Nyugodt játék biztosítása az udvaron is.
- A szűkebb és tágabb környezetből szerzett gyermeki benyomások feldolgozásának biztosítása a játékban.
- Az óvodáskorban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének gazdagítása, a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembevételével.
- A gyermekek beszédkészségének fejlesztése a játékban.
- Az óvónő játéksegítő metódusai, a játék irányításának módjai meghatározóak a nyugodt játék alakulásában.
- Az óvónő mutasson mintát a játék apró fogásaira, tanuljunk meg ismételni egy – egy jól bevált játékot, rugalmasságot, folyamatosságot, spontaneitást vigyünk a nevelési folyamatba.
- Használjuk ki a népi játékokban rejlő személyiségfejlesztő lehetőségeket, biztosítva ezzel múltunk értékeinek megismerését, játékba való beépítését.
- Közös élményszerzési lehetőségek biztosítása a játék fejlesztéséhez.
- Igyekszünk megismerni, hogy a gyerekek képességeik neveltségük szintjén hol tartanak, mikor és hogyan juttathatjuk el őket fejlődésük következő, magasabb szintjére.
- Figyelemmel kísérjük a csoport társas kapcsolatainak alakulását, az alá-, mellé- és fölrendelt szerepek vállalásának alakulását, újfajta személyi szerveződését.

Elvünk, hogy a játék menetébe irányító jelleggel nem szólunk bele, csupán praktikus tanácsot adunk, vagy pedagógiai magatartással hatunk a csoportra. (Én így szoktam; beszéljétek meg együtt; te figyelmeztess a pajtásodat; ne hallgasd meg a durva beszédet; stb.)

Arra törekszünk, hogy minden reakciónkból érezze a gyermek, hogy szeretem és tisztetem. A gyerek egy-egy területen észlelt eltéréseinek, fejlődésbeli különbségeinek átgondolásával minden játéktevékenységben biztosítjuk a differenciálást, mert minden gyermek egyedül álló módon fejlődik a környezeti hatások és az érési folyamat tükrében.

Az óvónő segítségnyújtása legyen egyénre szabott, a gyerek korának megfelelő örömteli ingereket adó, élményeket nyújtó, cselekvésre készítő.

A játék sajátosságainak ismeretében az óvónői magatartás meghatározó lehet:

- mintaadás,
- egyenrangú játszótárs,
- a szabályok megalkotója.

A fejlesztés, differenciálás egyik útja, hogy a játékeszközöket mennyire tudja új játékszituációba állítani, funkcióit változtatni, a környezet gazdagságát új ingerhatásokkal élményszerűvé tenni, mely a továbblépést segíti.

4.2.1. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, sétákon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Az óvodai tanulás elsődleges célja, az óvodás gyermek *képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése*. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

Pedagógiai programunk szerint a gyermekekben a primer kíváncsiságot szeretnénk megtartani. Ezt megőrizhetjük azzal, hogy biztosítjuk a rácsodálkozás örömét, hogy időt adunk mindenre és szabadságot.

Szeretnénk elérni, hogy érdekelje minden, amit a szemével lát, kezével tapint, vagy más érzékszervével érzékel. A tanulásfolyamatában ezért biztosítjuk a több érzékszervvel történő ismeretszerzést.

Az óvodai tanulás alapjai a különböző tevékenységek, amelyekben a gyerekek az óvodában élnek. Azok a tapasztalatok, amelyeket közvetlenül vagy közvetve szereznek, és amelyek elősegítik a világ megismerését.

A gyerekek tanulási tevékenységeiken keresztül juthatnak el meglévő tudásszintjükről különböző képességeik szerint, más- más tempóban haladva a számukra lehetséges és várható szintre.

A tanulással kapcsolatos feladatok:

- Problémaszituációk teremtése.
- A gyermekek megismerési vágyának, kíváncsiságának, sokoldalú érdeklődésének kielégítése.
- A gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenység biztosítása.
- A gyermekek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése.
- Értelmi képességek fejlesztése.
- Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segítse a gyermek személyiségének kibontakozását.
- Az óvónő biztosítsa a tanulás, tapasztalatszerző, képességfejlesztő, ismeretközvetítő hatásának érvényesülését.
- Az óvodai tanulás épüljön a játékos jellegre, eszközben, eljárásban és módszerekben.
- Minél gyakrabban alkalmazzuk a projektmódszert, a kooperatív tanulási formát és a drámajátékot, amelyek minden gyermek számára biztosítják az aktív részvételt.
- A tanulás tartalma, vagyis a tapasztalatok és ismeretek elsősorban a gyerekek közvetlen környezetéből származzanak.
- Az értelmi képességek - érzékelés, észlelés, figyelem, gondolkodás, emlékezet, képzelet – fejlesztése.
- A kutatásra, felfedezésre, vizsgálódásra, gyűjtögetésre ösztönző lehetőségek megteremtése.

A tanulás lehetséges formái:

- *A spontán játékos tapasztalatszerzés* önkéntelen, bármikor, bárhol kialakulhat. Elégséges hozzá egy eszköz vagy tárgy, amely a gyereket meglévő tapasztalatai felidezésére, valamilyen formában való eljátszására készíti.
- *Utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás* (szokások alakítása).
- *A játékos, cselekvéses tanulás*
- *A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés*
- *Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés*
- *Gyakorlati problémamegoldás*

A tevékenységben megvalósuló tanulás rendszere:

Az óvónők a tanulási tevékenységeket éves tervben rögzítik, s az abban megfogalmazottakat bontják le heti terveikben. A tevékenységek szervezeti formáját meghatározza, a gyermekek életkora, fejlettségi szintje.

Ezek figyelembevételével az óvónő eldöntheti, hogy az adott tevékenységet kötött, vagy kötetlen formában szervezi. Kis- és középső csoportban elsősorban a kötetlen formákat alkalmazzuk, de nagycsoportban is ezt a formát helyezzük előtérbe, azonban itt már alkalomszerűen beiktatunk egy-egy kötött tevékenységet is.

Felosztásuk:

- Külső világ tevékeny megismerése, matematikai tartalmú tapasztalatszerzéssel
- Külső világ tevékeny megismerése, a környezetükben való tájékozódás
- Mozgás
- Mese-vers, dramatizálás, bábozás
- Ének-zene, énekes játék, gyermek tánc
- Rajzolás, mintázás, kézimunka

4.2.2. A külső világ tevékeny megismerése, a környezetükben való tájékozódás

Ez a komplex tevékenység szeretné egységben megmutatni és érzékeltetni azt, ami a valóságban is teljes egységben érzékelhető. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését. A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és

néphagyományok, szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.

A gyermeket körülvevő világ megismerésében a közvetlen megfigyelésre és a tapasztalatszerzésre építünk. A természet szeretetére kívánjuk nevelni a gyermekeket, természet közeli élettel, a természet, a környezet szeretetének bizonyításával, példát mutatva a gyermekek számára. Azt kell benne megerősíteni, hogy mennyire összefügg mindez egymással, és milyen nagy az ember felelőssége a természeti és társadalmi környezet megóvása szempontjából.

A tapasztalatszerzés mindig a valódi környezetben történik, ezért a foglalkozások legtöbb esetben a szabad természetben, vagy az óvoda környezetében, udvarán zajlanak.

Az óvónő legfontosabb feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismertszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, *továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.*

A tevékenységek közben tapasztalatokhoz juthat a természetben végbemenő folyamatokról és összefüggésekről. Már az óvodában fel lehet, és fel kell készíteni a gyermeket arra, hogy társadalomban élünk, ami a közvetlen környezetünkön keresztül hat ránk.

A gyermeket demokratikus társadalmi rendben való élésre készítjük fel, amelyben különböző vélemények, értékítéletek lehetnek egymás mellett. Meg lehet éreztetni a gyermekkel, hogy mindenkinek lehetősége van saját lelkiismeretének megfelelően dönteni. A tolerancia, mások véleményének, érzéseinek és gondolatainak tiszteletben tartása arra neveli a gyermeket, hogy képes legyen elfogadni másokat. Mindez pedig a társadalomban való harmonikus, kiegyensúlyozott élethez feltétlenül szükséges. Természetesen ide tartozik a mások (idősebbek, felnőttek, társak) tisztelete és szeretete is.

Ilyen pedagógiai légkörben fejlődik a gyermek ítélőképessége, és természetes viselkedési formájává válik a más felfogásokkal szembeni tolerancia. A környezetvédelem vagy a problémák erőszakmentes megoldásának kérdése már az óvodás gyermek szintjén is felvethető és beépíthető a komplex tevékenységek rendszerébe.

Cél: a szűkebb és tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti – emberi – tárgyi világ értékei iránt.

Elősegítjük a gyermek önálló véleményalkotását döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

Módszertani alapelveink, feladataink

- A gyerekek ismereteit élménynyújtással bővítjük.
- Kialakítjuk a gyermekekben a pozitív érzelmi viszonyt a természethez, az emberi alkotásokhoz, személyes példamutatáson keresztül.
- Érvényesítjük a környezet tevékeny megismerését a gyermekek aktivitására építve, erősítve a felfedezésben az önállóságot.
- Törekszünk a komplexitásra, az aktualitásra a környezeti összefüggések megismerésében.
- Szem előtt tartjuk a tudományos alapú ismeretek nyújtását, érthetőségét.
- Hangsúlyozzuk a környezetvédelem jelentőségét, ne rongálják a környezetet.
- A természet védelmére, a természeti értékek megbecsülésére nevelünk, pl. céltalanul ne tépjék le a növényeket.

- A gyermekeket olyan ismeretekhez juttatjuk, amelyek segítik őket az életkoruknak megfelelő biztos eligazodáshoz, ismeretek folyamatos elsajátításán keresztül.
- Környezetük tisztaságának megóvására fokozottan figyelünk, lehet szülői értekezlet témája is.
- Megismertetjük velük a takarékoság fogalmát, lehetőségeit (energiával, vízzel, tisztálkodó szerekkel, stb.).

Gyermeki tevékenységek:

- A gyermekek az óvónő irányításával a mindennapi tevékenységek közben megismerkednek környezetükkel.
- Képesek tájékozódni az óvoda környékén és helyiségeiben.
- Megfigyelik a természeti környezetet az évszakok változásain keresztül, közvetlen megfigyeléssel, séták, kirándulások, stb. alkalmával ismerik meg és élményeket gyűjtenek.
- Örömmel gyűjtik a természet kincseit.
- Szívesen beszélnek élményeikről, kérdéseket tesznek fel.
- Felfedezéseik során olyan tapasztalatok birtokába jutnak, melyek a környezetben való biztos eligazodáshoz szükségesek.
- A felfedezések során élményekhez jutnak, melyek erősítik kötődésüket a természethez, megtanulják annak védelmét.
- Szimulációs játékban megjelenítik a velük történő eseményeket, az általuk ismert foglalkozásokat, megnevezik a testrészeket, érzékszerveket és azok védelmét, egészségvédelmét.
- Ismerik a helyes gyalogos közlekedés szabályait, a főbb közlekedési eszközöket.
- Színeket és árnyalatokat felismerik különböző tevékenységek közben.
- Megfigyelik a növények, állatok fejlődését különböző időszakokban.
- Megismerik az állatokat, azok jellemző tulajdonságait, össze is hasonlítják őket.
- Tevékenyen részt vállalnak az óvodai környezet formálásában.
- Család tagjait, munkájukat, játékukban reprodukálják.
- Megfigyelik a napszakokat, gyakorolják az ehhez kapcsolódó tevékenységeket.

Sikerkritérium:

Környezeti nevelésünk akkor hatékony, ha a gyerekek nagyobb csoportjában pozitív viszony alakul ki, és megfelelő ismereteket szereznek környezetükről.

Alkalmazott szervezeti formák

Az óvónő döntése alapján a csoportszobai foglalkozások elsősorban kötetlen formában zajlanak, de gyakoriak a séták, kirándulások, amelynek szervezeti formája kötött, vagy részben kötött.

Kapcsolat más nevelési területekkel:

A természeti és társadalmi környezet témakörei átfogják, körülölelik a többi nevelési területet. Maguk a természeti és társadalmi témakörök is több ponton kapcsolódnak egymáshoz, összefüggnek. Szervesen kapcsolható a gyermekek alapvető tevékenységéhez, a játékhoz. A

természeti és társadalmi környezetből szerzett ismereteiket játékukban felhasználják, és folyamatosan gyakorolják, munkatevékenységükben alkalmazzák.

A látvány az esztétikum érzelmileg viszi közelebb a gyermekeket a természethez. Az attitűd pozitív irányú formálásához segítségül hívhatjuk a művészeteket. Tevékenységeket végezhet a gyermek: természetes anyagokat gyűjthet, lenyomatokat, képeket készíthet. Bábokat, figurákat készíthetünk ezekből az anyagokból, vagy a csoportszobát díszíthetjük vele, motiváláshoz használjuk őket.

Matematikai foglalkozással: eszközként alkalmazunk természetes anyagokat. A relációs összehasonlításokat a természet megfigyelésekor gyakorolhatjuk számtalan szituációban.

Mindez nem nélkülözheti az anyanyelv használatát, hisz közvetítő az emberi kapcsolatokban. Beszédkészséget fejlesztünk, szókincset gyarapítunk, miközben a természeti és társadalmi környezettel ismertetjük meg őket.

4.2.3. Önazonosság megőrzése

A nemzetiséghez tartozó gyermekek Óvodai nevelésébe biztosítjuk a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét. Településünkön roma kisebbség él. Igyekszünk cigány meséket, verseket tervezni a verselés mesélés tevékenységekben. Szívesen megismerjük énekes, táncos hagyományaikát, értékeiket családi nap keretében.

Egészséges életmód:

Felvilágosító előadásokat szervezünk szakembere meghívásával. A napfolyamán kínáló tálat készítünk zöldségekből, gyümölcsökből a szülők bevonásával. Gyógynövényeket gyűjtünk (kamilla, csipkebogyó) gyógyteákat főzünk. A tiszta víz fogyasztását helyezzük előtérbe, mézzel édesítünk, kerüljük a túlzott cukorbevittelt. Biztosítjuk, a szabad levegőn való tartózkodást, szabad mozgást, kirándulunk a helyi természeti területekre (rét, erdő, kanális). A napirendünk a mozgás-pihenés egyensúlyára törekszik.

Az egészséges életmód alakítása:

Az óvodai élet megszervezése az egészséges életmód alakítására törekszik. A mindennapos mozgást, a szabad levegőn való tartózkodás során a természetes mozgásokat lehetővé tesszük. Ebben a nevelési évben, de minden nevelési évben kiemelt feladatunk a mozgás szeretetére nevelés. Kirándulunk természeti környezetbe, mindazonáltal megismerkedünk környezetünk természeti szépségeivel. (erdő, rét, beregi táj, Zemplén). Kirándulásunk során a távokat növelve eddük gyerekeinket. A napi zöldség- gyümölcsfélékből, melyet a gyerekek részére egésznap rendelkezésre áll. Gyógynövényeket gyűjtünk, melyből gyógyteákat főzünk. A túlzott cukor bevittelt, méz használatával és cukros üdítők, kekszek elhagyásával segítjük. A gyerekek bevonásával magunk is készítünk, egészséges ételeket (sárgarépa golyó, sárgarépa ivólé, dióscsemege). A mindennapos fogmosás rendszeres óvodánkban. Felvilágosító szakmai előadásokat szervezünk a helyes táplálkozás, réteges öltözködés, a higiéniai szabályok fontosságáról. Környezettudatos magatartás alakítása már kicsi korban nagyon fontos. Az ivóvíz, természetes vizeink védelmére buzdítjuk a gyermekeket és családokat. Különböző megmozdulásokat szervezünk:

- papírgyűjtés
- Hulladékgyűjtés